

Atlas Copco AB 1975

Styrelsen för Atlas Copco AB.
Sittande fr v: Jan Hellner, Kurt-Allan Belfrage, Peter Wallenberg, Henry N Sporborg, Erik Johnsson.
Stående: Bo Henning, Sture Ödner, Tom Wachtmeister, P-E Nyholm, Axel Iveroth.

Atlas Copco AB

Styrelse

Valda av bolagsstämman

Peter Wallenberg
Ordförande
Kurt-Allan Belfrage
v. Ordförande
Henry N Sporborg
Jan Hellner
Axel Iveroth
Erik Johnsson
Sture Ödner
Tom Wachtmeister
Verkst. dir.

Utsedda av de anställda

Bo Henning
P-E Nyholm

Direktion

Tom Wachtmeister
Verkst. dir.
Bengt Andersson
v. Verkst. dir.
Ekonomi, admin., personal
Einar Liwendahl
v. Verkst. dir.
Marknadsföring
Göran Lundborg
v. Verkst. dir.
Tillverkning och teknik
Sven-Ingvar Svensson
Marknadsdir.
Bo Gyllenberg
Produktionsdir.
Jan Holdo
Dir.
Forskning och utveckling
Rune Back
Verkst. dir.
Atlas Copco MCT AB
Iwan Åkerman
Verkst. dir.
Atlas Copco Airpower N.V.
Theo Dietz
Verkst. dir.
Atlas Copco Tools AB

Övriga direktörer

Anders Björk
Lennart Friberg
Hans Johnsson
Rolf Lahnagen
Olle Lindberg
Nils Starfelt

Speciella rådgivare

Olof Landenius
Stig Unger

Omslagsbilden:

Gatuarbete nattetid i bullerkänslig miljö ställer extra krav på utrustningen. I detta avseende ligger Atlas Copco långt framme i utvecklingen med sin nya superljuddämpade skruvkompressor och sitt ljud- och rekyldämpade tryckluftspett.

Atlas Copco AB

Årsredovisning 1975

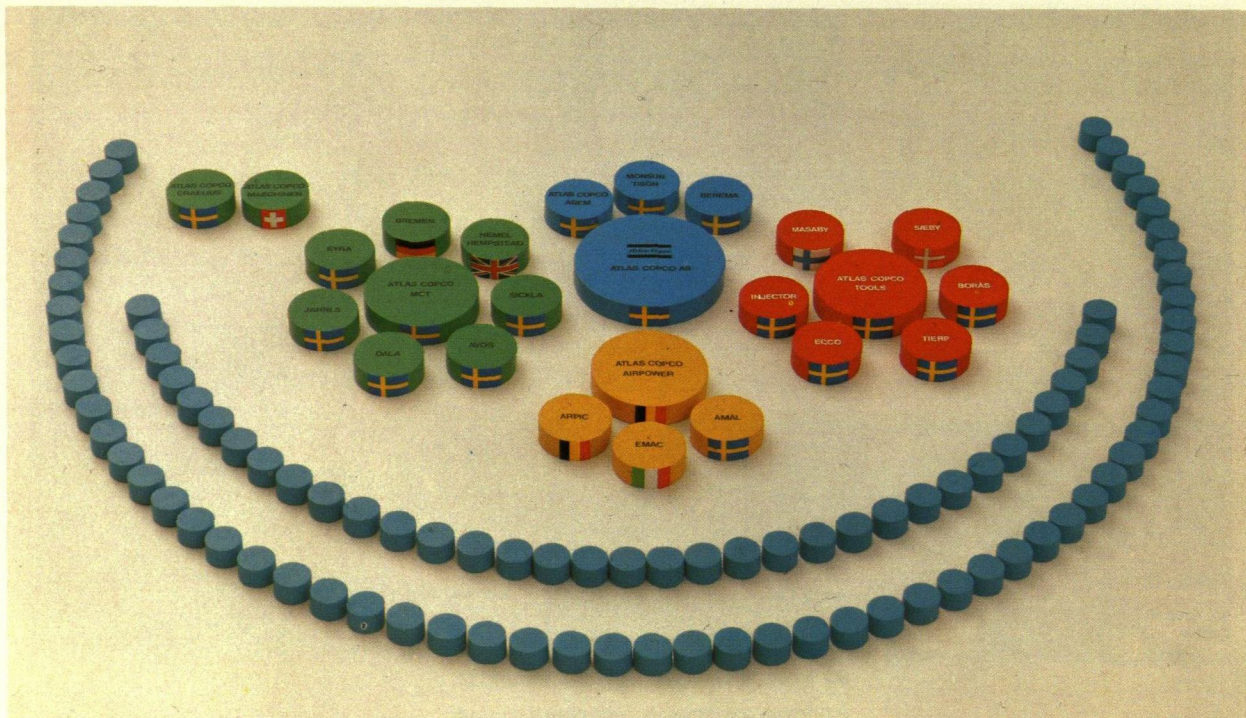
Innehåll

- 2 Atlas Copco-gruppens organisation
- 4 Fem år i sammandrag
- 6 Förvaltningsberättelse
- 10 Moderbolagets balansräkning
- 12 Moderbolagets resultaträkning
- 13 Aktier och andelar
- 14 Atlas Copco-gruppens balansräkning
- 16 Atlas Copco-gruppens resultaträkning
- 17 Revisionsberättelse
- 19 Atlas Copco MCT AB
- 23 Atlas Copco Airpower N.V.
- 27 Atlas Copco Tools AB
- 30 Produktbolagens balansräkningar
- 31 Produktbolagens resultaträkningar
- 32 Atlas Copco ABEM AB – Monsun-Tison AB – Berema AB
- 34 Från några marknader

Ordinarie bolagsstämma hålles fredagen den 9 april 1976 kl 9.15 på Grand Hôtel (Spegelsalen), Södra Blasieholmshamnen 8, Stockholm.

Aktieägare, som önskar delta i bolagsstämma, skall förutom att vara införd i den av Värdepapperscentralen VPC AB förda aktieboken för bolaget, anmäla sig för dylikt deltagande till bolagets styrelse under adress Atlas Copco AB, 105 23 Stockholm eller per telefon 08/24 30 00, senast tisdagen den 6 april 1976 kl. 16.00.

I bolagsstämmans beslut om utdelning kommer att anges den dag, då aktieboken och den i anslutning till denna förda förteckningen över panthavare m fl skall avstämmas. Styrelsen har som avstämningsdag beslutat föreslå den 13 april 1976. Beslutar bolagsstämman enligt förslaget beräknas utdelningen komma att utsändas av VPC den 22 april 1976 till dem, som på avstämningsdagen är införda i aktieboken eller i den nämnda förteckningen.

Gruppens organisation med moderbolaget Atlas Copco AB i centrum och de tre produktbolagen MCT, Airpower och Tools. Marknadsorganisationen, säljbolag och agenter, symboliseras av kedjorna med småbrickor.

Atlas Copco-gruppens organisation

Atlas Copco AB

Gruppens moderbolag med huvudkontor i Nacka. Bolaget har centrala avdelningar för forskning, teknik, tillverkning, marknadsföring, ekonomi, personal, materialadministration samt information och samhällskontakt.

ABEM, Monsun-Tison och Berema, med egna produktprogram, sorterar direkt under moderbolaget.

Atlas Copco MCT AB

Atlas Copco MCT AB (Mining and Construction Technique) med sina tillverkningsenheter är inriktat på produkter för gruv- och entreprenadbranschen. I produktprogrammet ingår pneumatisk och hydraulisk bergborrningsutrustning, lastmaskiner, tryckluftspett, pumpar, tryckluftarmatur etc. Dessutom marknadsför Sandvik Coromant borrarstål och borrar-kronor.

Atlas Copco Craelius AB, Sundbyberg, med dotterbolag i England, Tyskland och Frankrike tillverkar och marknadsför utrustning för prospektering och diamanthörning inklusive diamanthörningskronor.

Atlas Copco Maschinen AG, Thun, utvecklar och marknadsför maskiner för fullortsborrnings.

Atlas Copco Airpower N.V.

Atlas Copco Airpower N.V., Antwerpen, med sina produktionsenheter utvecklar och marknadsför transportabla och stationära kolv- och skruvkompressorer, installationsutrustning som t ex efterkylare och trycklufttorrar samt pneumatiska oljebarriärer och sjörestaureringssystem.

Atlas Copco Tools AB

Atlas Copco Tools AB, Stockholm, med sina tillverkningsenheter utvecklar och marknadsför tryckluftutrust-

ning för verkstadsindustrin såsom borrar- och slipmaskiner, monteringsverktyg samt nit- och mejselhammare. Produktprogrammet omfattar även luftmotorer, lyftblock, pneumatiska komponenter och automatsystem, ytbehandlingsutrustning samt tryckluftarmatur.

Marknadsorganisationen

Atlas Copco-gruppen representeras av egna säljbolag i ett 40-tal länder. Dessa bolag har i allmänhet en väl förgrenad sälj- och serviceorganisation inom sina respektive marknader och i vissa fall dessutom egen tillverkning. Atlas Copco-gruppen är representerad i ytterligare 85 länder via två separata försäljningsavdelningar inom moderbolaget, Agentförsäljningen och Östförsäljningen, som marknadsför gruppens produkter genom agenter eller direkt till kund.

Bajina Bášta-projektet i Jugoslavien är Europas största i fråga om magasinering av vattenkraft. Uppe på Tara-berget skall en konstgjord sjö anläggas och via en tunnel förbindas med Bajina Bášta-sjön.

Mellan de två sjöarna som har en nivåskillnad av 800 m byggs en 11 km lång väg med hjälp av Atlas Copco-utrustning. På bilden ses en PR 700 skruvkompressor och ett larvbandsburet borraraggregat typ ROC 601 i ett besvärligt terrängavsnitt.

Atlas Copco-gruppen

Fem år i sammandrag

	1975	1974	1973	1972	1971
Fakturering (milj kr)	3 385	2 949	2 213	1 849	1 696
Ökning i %	14,8	33,3	19,7	9,0	10,0
Vinst före avsättningar och skatter (milj kr)	423	366	273	190	171
i % av fakturering	12,5	12,4	12,3	10,3	10,1
Räntabilitet på totalt genomsnittligt kapital i % ¹⁾ .	16,8	18,0	16,8	12,8	12,5
Justerad vinst efter skatt (milj kr) ²⁾	212	183	137	95	86
i % av genomsnittligt eget kapital ³⁾	17,7	17,6	15,5	12,2	12,2
i kronor per aktie ⁴⁾	20,43	17,68	13,62	9,50	8,52
Tillgångar enligt balansräkningen (milj kr) ⁵⁾	3 569	2 864	2 302	1 953	1 888
Soliditet ⁶⁾	35,2	39,4	41,3	41,6	39,6
Investeringar i anläggningar (milj kr)	174	142	93	60	69
Antal anställda	18 236	17 392	15 473	13 881	13 706
Utdelning per aktie ⁴⁾	6,00 ⁷⁾	5,50	4,13	3,31	2,75
Börskurser ⁴⁾ högsta	196	200	135	135	121
lägsta	138	107	95	113	86

1) Vinst före avsättningar och skatter samt räntekostnader i % av tillgångar enligt fotnot 5.

2) Avdrag har gjorts med en schablonberäknad skatt (50 %).

3) I det egna kapitalet har inkluderats – med avdrag för latent skatteskuld – varulagerreserv, investeringsfond, arbetsmiljöfond samt särskild investeringsfond.

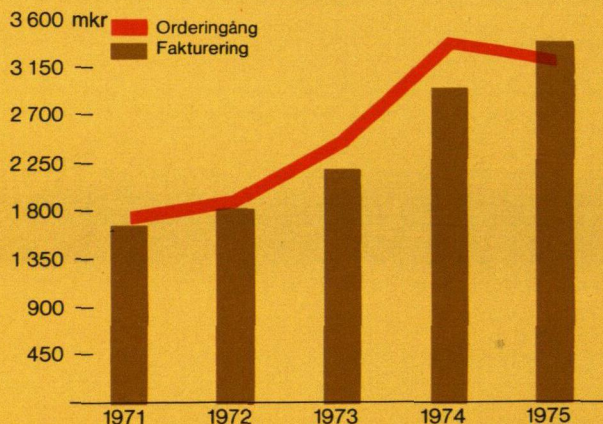
4) För jämförbarhet mellan åren har justering för emissioner gjorts.

5) Bland tillgångarna har fastigheter samt maskiner och inventarier upptagits till sina nettovärden (anskaffningsvärden minus ackumulerade avskrivningar).

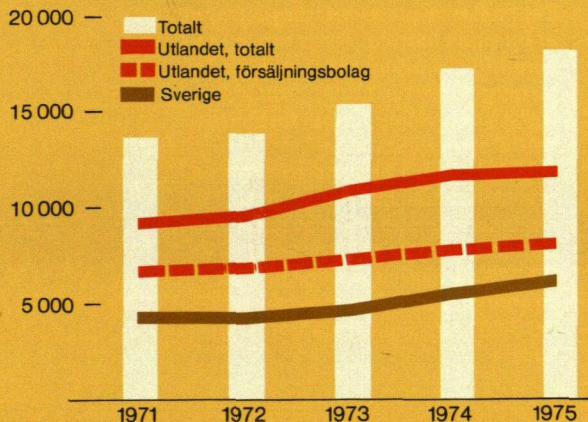
6) Eget kapital enligt fotnot 3 i % av tillgångar enligt fotnot 5.

7) Enligt styrelsens förslag.

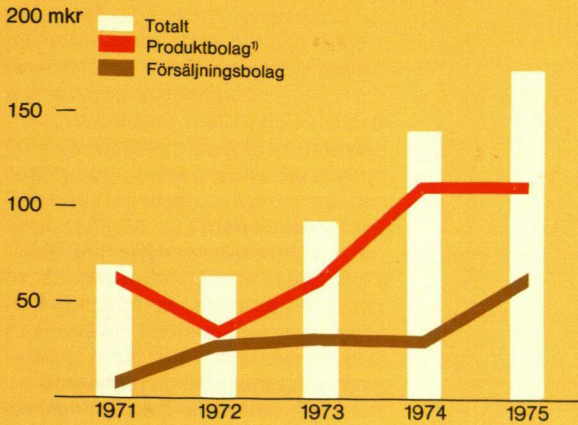
Fakturering och ordergång

Antal anställda

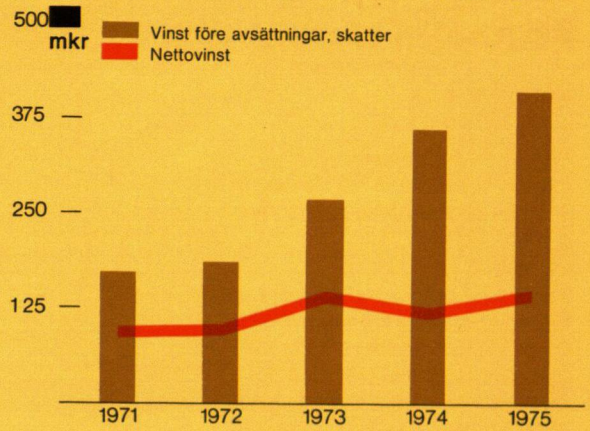

Investeringar i anläggningstillgångar

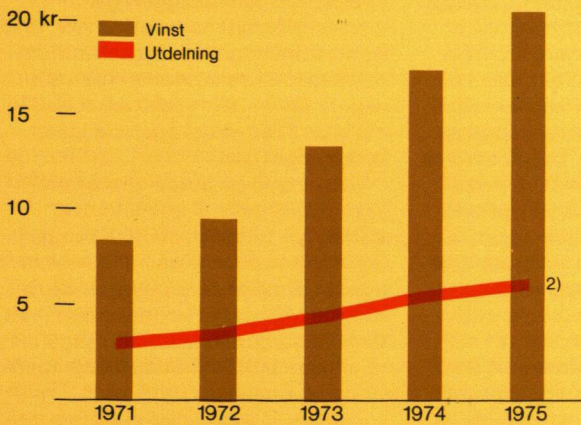

1) Inkluderar moderbolaget

Vinst före avsättningar och skatter/nettovinst

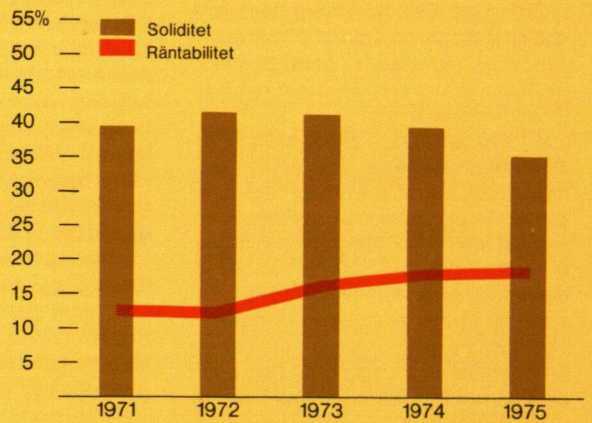

Vinst och utdelning per aktie¹)

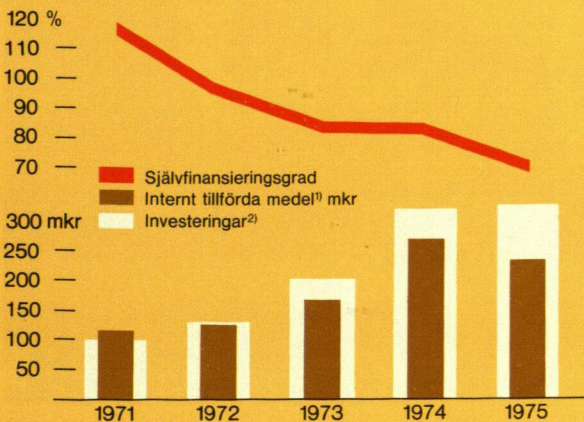
1) För beräkningsunderlag se sid. 4.
2) 1975 enligt styrelsens förslag

Soliditet, räntabilitet på eget kapital efter skatt¹)

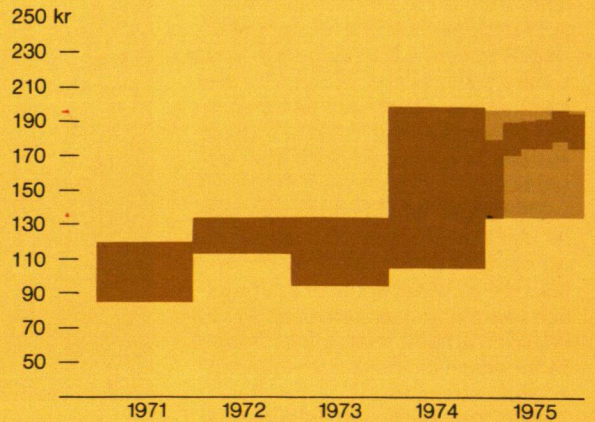
För beräkningsunderlag se sid. 4 fotnot 5 och 6.

Självfinansieringsgrad

1) Enligt finansieringsanalys, sid. 16
2) Investeringar i anläggningstillgångar, lager och kundfordringar med avdrag för ökning av kortfristiga skulder.

Börskursens utveckling¹)

1) Efter justering för emissioner

Atlas Copco AB

Förvaltningsberättelse 1975

Styrelsen och verkställande direktören för Atlas Copco AB får härmed avge berättelse för bolagets verksamhet 1975.

Under året präglades världsekonomi av den djupaste konjunkturavmattningen sedan andra världskriget. Metallpriserna sjönk i takt med den minskade efterfrågan, vilket ledde till lägre nyinvesteringsbenägenhet i gruvorna. Industrins kapacitetsutnyttjande var lågt eller mycket lågt i alla de stora industriländerna. Det innebar att även i de få länder, där svaga uppgångstendenser kunde noteras, endast marginella investeringar i ny utrustning gjordes. Samtidigt har kostnadsstegringarna, främst på lönesidan, varit besvärande i Sverige och i de flesta länder där Gruppen har betydande tillverkning.

Att Gruppens försäljningsvolym ändå kunnat bibehållas eller till och med ökat något, kan främst tillskrivas det under senare år utvecklade produktsortimentet med stark betoning på högre mekaniseringsgrad och förbättrad arbetsmiljö, samt den geografiska spridningen i marknadsorganisationen. Denna spridning har medfört att en dämpad orderingång på några av de traditionella marknaderna kunnat kompenseras på andra marknader.

Inom gruv- och anläggningssektorn ökade alltså efterfrågan på högmechaniserade utrustningar som bidrar till bättre arbetsmiljö och samtidigt högre effektivitet. Goda drifterfarenheter från de nyligen introducerade hydraulriggarna ledde till stark efterfrågan på denna produktgrupp. Under senare delen av året inträdde en återhämtning av efterfrågan på transportabla kompressorer. Särskilt intresse visades de nya typer som introducerades.

Efterfrågan på industrikompressorer och konventionella industriverktyg var dämpad under hela året. Däremot fick de nya, avancerade monterings- och bearbetningssystemen för bilindustrin ett gott mottagande, liksom de arbetsmiljövänliga nya ytbehandlingsutrustningarna.

Atlas Copco-gruppen fakturerade under 1975 för totalt 3 385 miljoner kr (fö-

regående år 2 949 miljoner kr). Orderingången var 3 186 miljoner kr (3 358). I fakturerings- och orderbeloppen har inkluderats sista kvartalets siffror för Beremagruppen, vari aktiemajoriteten förvärvades den trettionde september 1975.

Försäljningen i Sverige utvecklades gynnsamt under året och befäste den svenska marknadens ställning som företagets största nationella marknad med ca 10% av Gruppens totala försäljning. Även övriga nordiska länder, främst Norge, redovisade goda försäljningsresultat.

Marknadsutvecklingen i Västeuropa påverkades av den svaga konjunkturen. I vissa länder förstärktes också den tendens till ökad protektionism som noterats under senare år. Trots dessa svårigheter har Gruppens försäljning i exempelvis Frankrike, Storbritannien och Västtyskland utvecklats väl, delvis som en följd av statliga stimulansåtgärder. Efterfrågan var mindre tillfredsställande i bl a Portugal, Schweiz och Spanien.

Bland utomeuropeiska länder noterades en gynnsam försäljningsutveckling i exempelvis Marocko, Mexiko, Peru och Iran. I Iran har det nya säljbolaget haft sitt första hela verksam-

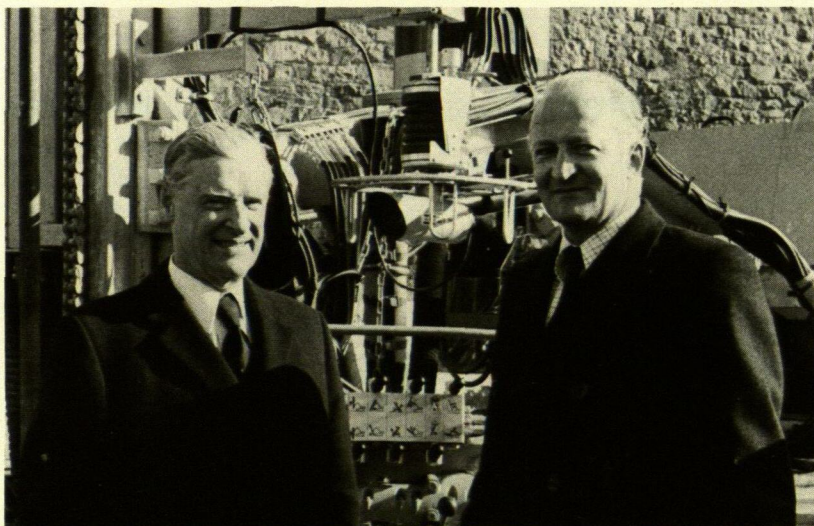
hetsår. De arabiska oljeländerna erbjöd också under 1975 en god marknad, även om ökningstakten dämpades i vissa av dem.

För 1976 förefaller den allmänna ekonomiska tillväxten fortfarande svag i de flesta stora kundländer. Förhoppningar om starkare aktivitet kan dock knytas till vissa delar av tillverkningsindustrin samt till planerade stora internationella anläggningsprojekt. Under senare delen av 1976 kan den i några länder påbörjade konjunkturförbättringen öka benägenheten för investeringar i produktions- och anläggningsutrustningar.

Produktion och anläggningar

Investeringarna har också under 1975 legat på en hög nivå. Sysselsättning och kapacitetsutnyttjande har varit något ojämnt. Beredskapen för att möta en ökad efterfrågan bedöms vara mycket god.

Satsningen på automatiska verkstadsmaskiner, främst numeriskt styrda, har fortsatt och flera tunga och monotona arbeten har härigenom kunnat elimineras. En betydande del av investeringarna har dessutom haft till syfte att ge säkrare och trivsammare arbetsmiljö. Hit hör bullerdämpan-

Tom Wachtmeister (t h) efterträdde Erik Johnsson som Gruppens VD vid bolagsstämman den 15 april.

de åtgärder beträffande både maskiner och byggnader, bättre belysning och ventilation samt mer attraktiv färgsättning på maskiner och lokaler. Genomförda förbättringar har skett i samråd med personalen.

Samordningen mellan de olika produktionsenheterna i syfte att minska splittring av resurserna har fortsatt. Detta har inneburit en renodling av tillverkningen vid flera verkstäder. Tillverkningen av småkompressorer har överförs från Eccoverken i Skara till Airpowers nya enhet i Sverige, Åmålverken. Härigenom kan Eccoverkens produktion renodlas till att omfatta enbart handverktyg. Tack vare utbyggnad av Monsun-Tisons Falköpingsverkstad kan tillverkningen av pneumatiska komponenter koncentreras till denna anläggning, medan Viskanverken i Borås helt kan utnyttjas för produktion av hydrauliska komponenter.

Kompressortillverkningen har förts över till Arpicverken från Hempstead-verken, som därmed kunnat utvidga sin tillverkning av tryckluftspett och sänkbormaskiner.

En ny tillverkningsenhet för industriverktyg, Tierpverken, togs i bruk under året.

Under 1975 förvärvade Atlas Copco aktiemajoriteten i Berema AB med huvudkontor i Solna och verkstäder i Kalmar, Gävle och Bräcke. Därmed har Atlas Copco tillförts 400 man. Beremas produktionsresurser passar väl in i Atlas Copcos struktur.

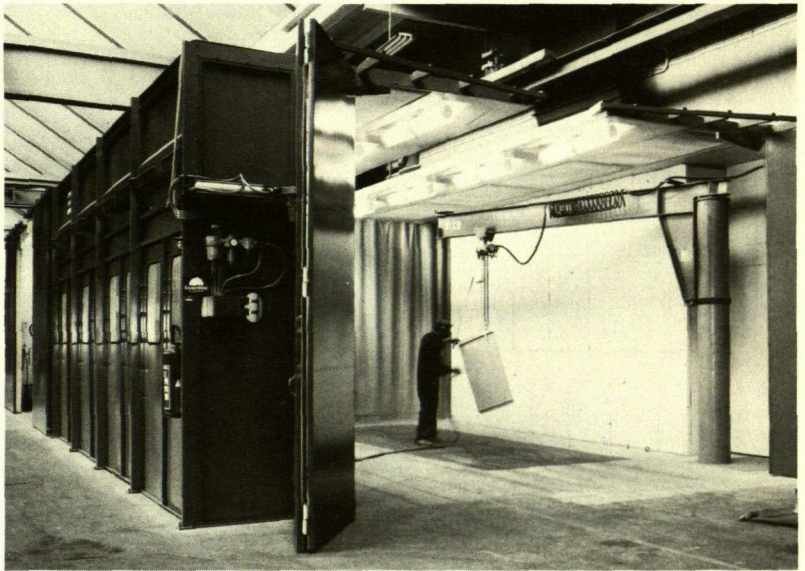
Atlas Copco Andina levererade under året de första kompressorerna och bergbormaskinerna till den andinska marknaden.

I Sao Paulo blev en ny produktionsanläggning klar under december 1975 och i en första etapp överfördes tillverkningen av bergbormaskiner från den gamla anläggningen. Flyttningen kunde genomföras utan produktionsbortfall och praktiskt taget all personal följde med till den nya fabriken.

I Mexiko färdigställdes en utbyggnad av verkstads- och kontorslokaler. De ökade resurserna används till produktion av lätta bergbormaskiner för den mexikanska marknaden.

I säljbolagen har investeringar i marknadsföring och serviceanläggningar fullföljts i stor utsträckning.

Inom det svenska säljbolaget har Göteborgsanläggningen byggts ut och för Malmöregionen har anskaffats ny tomt.

Sicklaverkens målarverkstad fick ny sprutbox med effektivt golvutsug. Klarar stora aggregat och ger god arbetsmiljö.

Det norska säljbolaget har börjat bygga sin centrala kontors- och serviceanläggning i Ski, ca 20 km från Oslo.

I Nederländerna uppfördes för den centrala anläggningen i Zwijndrecht en ny lagerbyggnad och i Luxemburg och i Gent, Belgien, har nya tryckluftcentra tagits i bruk.

Det franska säljbolaget har påbörjat en förnyelse och upprustning av distriktsanläggningarna. Under året har en anläggning i Melun söder om Paris tagits i bruk. Genom kompletteringsköp har bolagets tomt i Melun utökats.

En central anläggning i Studen, Schweiz, är under uppförande och i Portugal har ett nytt tryckluftcentrum i Oporto färdigställt.

Under året har tomter för nyanläggningar inköpts på ytterligare ett flertal platser. Planerna för utbyggnad har påbörjats. Här kan nämnas bl a anläggningar i Oviedo och La Coruna, Spanien, i Rizal, Filippinerna och i Lima, Peru.

Forskning och teknisk utveckling

Under år 1975 satsade Atlas Copco-gruppen mer än 100 milj. kr på forskning och teknisk utveckling. Denna insats fördelas på dels produktutveckling, främst inom produktbolagen, dels långsiktig forskning vid

Gruppens forskningslaboratorier. Här studeras t ex inom gruvtekniken såväl traditionell mekanisk bergbrytning som olika icke konventionella processer.

Arbetsmiljöfrågor har ägnats oförändrat stor uppmärksamhet i samband med produktutvecklingen.

Ökade krav på kontroll av olika skruvförband, speciellt inom bilindustrin, har föranlett det centrala laboratoriet att på uppdrag av Atlas Copco Tools utveckla ett nytt elektroniskt mät- och kontrollsystem för multipelmutterdragare.

Inom standardiseringsavdelningen har under året den internationella aktiviteten varit hög bl a genom att EG-kommissionen och Environment Protection Agency i USA utarbetat bullerbestämmelser för kompressorer, tryckluftspett och andra entreprenadmaskiner. Härvid söker man tillämpa den internationella ISO-standard som Atlas Copco bidragit till att utarbeta. En internationell standardisering på dessa områden kan i ett längre perspektiv leda till avsevärda förenklingar och kostnadsänkningar för tryckluftskunder över hela världen.

Atlas Copco bidrar till förbättring av arbetsmiljön genom vibrationsdämpning av produkter och deltar aktivt i utarbetandet av internationella normer för vibrationsmätning.

Kontaktresenärer från Atlas Copco France besökte bl a provgruvan i Nacka.

Personal

Gruppens personalstyrka ökade under året med sammanlagt 844 till totalt 18 236. Av ökningen tillhör 617 personer de nyutvecklade företagsenheterna Berema AB, Atlas Copco Airpower AB i Ämål, Eyraverken och Atlas Copco Venezuela S.A.

		Sverige	Utlandet	Totalt
Arbetare	1974	3 062	5 211	8 273
	1975	3 390	5 179	8 569
Kontorsanställda	1974	2 601	6 518	9 119
	1975	2 940	6 727	9 667
Totalt	1974	5 663	11 729	17 392
	1975	6 330	11 906	18 236

Utbildning av egen personal på alla nivåer har givits hög prioritet. Den centrala utbildningsavdelningen påbörjade en förnyad analys av utbildningsbehovet hemma och utomlands och en omfattande utredning av servicesidans speciella behov gjordes. Årets utbildningsprogram för moderbolagets personal omfattade bl a ekonomistyrning, industriell marknadsföring, ADB-teknik och föredragnings- och kommunikationsteknik. Till detta kommer den traditionella språkutbildningen som är öppen för all personal i Stockholmsområdet.

Skyddskommittéarbetet, som bl a syftar till bättre arbetsmiljö, har intensifierats de senaste åren och de regelbundna hälsokontrollerna har kon-

tinuerligt förbättrats. Trots dessa och andra insatser på hälsovårdsområdet ökar sjukfrånvaron på ett oroande sätt. Denna tendens gäller i första hand de svenska företagsenheterna. I Stockholmsområdet var exempelvis sjukfrånvaron bland bolagets kollektivanställda i medeltal 27,5 arbetsdagar per anställd.

Sedan flera år har företaget anslagit medel till de anställdas fritidsaktiviteter i Sverige. Årets anslag uppgick till 437 700 kr och fördelades mellan olika idrottsliga, kulturella och fackliga föreningar.

För 1975 anslag styrelsen 1,1 milj kr att disponeras för kontaktfrämjande resor av de anställda till Atlas Copco-företag i andra länder. Sammanlagt deltog under året 567 anställda i besök vid andra bolag inom Gruppen.

Investeringar

Gruppens investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 174,0 milj kr (142,0), varav i produktbolagen och moderbolaget 112,3 milj kr (111,3). Motsvarande investeringar i försäljningsbolagen uppgick till 61,7 milj kr (30,7).

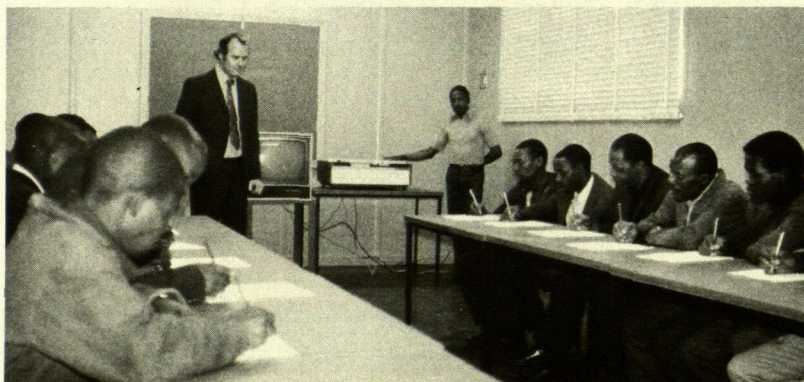
Aktiekapitalökningar verkställdes genom nyemission i USA, Frankrike, Schweiz och Bolivia.

Under året förvärvades Berema AB med dotterbolag. En närmare presentation återfinns på sidan 33.

Likviditet och finansiering

Behovet av rörelsekapital har stigit, framför allt beroende på en ökad lagerhållning på totalt 408,6 milj kr (326,0). Den största delen av lagerökningen hänför sig till produktbolagen. Kortfristiga fordringar, som huvudsakligen består av fordringar och accepter på kunder, har ökat med 78,2 milj kr (133,3), d v s i något lägre takt än faktureringen. Den genomsnittliga kredittiden har som resultat därav sjunkit i jämförelse med föregående år. Likvida medel har ökat med 83,3 milj kr (16,6).

Av finansieringen svarar internt tillförda medel för 233,2 milj kr (269,7). Minskningen förklaras av att investerings- och arbetsmiljöfondmedel, uppgående till 40,9 milj kr netto, under året inbetalts på spärkonto i Sveriges Riksbank. Dessa medel härrör

Matematikundervisning för personal vid bolaget i Sydatrika.

från avsättningar i 1974 års bokslut. Externt tillförda medel har uppgått till 506,7 milj kr (364,6). Den långfristiga upplåningen som ökade med 183,8 milj kr hänför sig huvudsakligen till moderbolaget. De kortfristiga skulderna steg med 322,9 milj kr. Den största delen av upplåningen under året har skett utomlands.

I januari 1976 emitterades ett obligationslån å 80 milj. SFRs på den schweiziska marknaden. Lånet har en löptid av 15 år och en räntesats av 7 3/4 %.

Med hänsyn till kommande investeringsbehov och krav på ytterligare rörelsekapital för lager och kundfordringar samt strävan att bibehålla balansen mellan eget och främmande kapital beslöts på extra bolagsstämma den 16 februari 1976 en ökning av moderbolagets aktiekapital genom nyemission, varigenom gruppen kommer att tillföras 103,5 milj kr.

Gruppens resultat

Gruppens fakturering uppgick till 3 385 milj kr, en ökning med 436 milj kr eller ca 15 %.

Rörelsevinsten, 584 milj kr, var ca 17 % större än föregående år. Kostnadsökningarna, framför allt i de svenska tillverkningsenheterna, har kunnat kompenseras genom prishöjningar samt fortsatt produktivitetsökning inom tillverkning och marknadsföring.

Räntekostnader med avdrag för ränteintäkter och erhållna utdelningar uppgick under 1975 till 85,7 milj kr (71,5). Ökningen förklaras främst av den ökade upplåningen i moderbolaget.

Gruppens vinst före avsättningar och skatter uppgick till 422,9 milj kr (366,0), vilket motsvarar en ökning

med ca 16 % jämfört med föregående år.

Moderbolagets resultaträkning

För 1975 uppgick moderbolagets fakturering till 467,4 milj kr (347,6).

Denna fakturering avser de marknader där Gruppen ej representeras av egna försäljningsbolag. En stor del av ökningen avser leveranser till Nordkorea.

Rörelsekostnaderna var 17,5 milj kr högre än föregående år och inkluderar pensions- och socialförsäkringskostnader med 18,6 milj kr. (12,0).

Genom den ökade upplåningen har de finansiella kostnaderna ökat netto med 10,0 milj kr. Posten "Utdelningar från andra än dotterbolag" hänför sig huvudsakligen till bolagets andel av vinsten i Svenska Lamco-Syndikatet.

Vinsten efter skatt har stigit med 11,4 milj kr till 68,6 milj kr.

Moderbolagets balansräkning

Varulagret har ökat med 33,3 milj kr till 76,1 milj kr. Anledningen härtill är den uppärlbetning av färdigt gods som skett för den sista Korealeveransen, avsedd att skeppas under mars 1976.

Aktieinnehavet i dotterbolag har ökat från 266,3 till 323,2 milj kr eller med 56,9 milj kr. Härav faller 21,0 milj kr på det tidigare omnämnda förväret av aktier i Berema AB.

Långfristiga reverslån har ökat med 123,5 milj kr. Under året har sammanlagt 90 milj SFRs upplånats genom förmedling av schweiziska banker. Lånen skall i sin helhet återbetalas 1980. Kassa och banktillgodohavanden har genom denna upplåning ökat med 87,5 milj kr. Vidare har ett kortfristigt lån på nominellt 15 milj SFRs upptagits.

Enär den industriella verksamheten bedrivs av helägda dotterbolag finns bland moderbolagets anställda inga, som är verksamma i tillverkningen. Antalet i moderbolaget anställda var under året i medeltal 686 mot 629 föregående år.

Till styrelse, verkställande direktör och andra företagsledare utbetalades under året 2 146 916 kr och till övriga befattningshavare 45 116 696 kr.

Nyemission

Vid extra bolagsstämma den 16 februari 1976, beslutades om en nyemission av 2 069 550 aktier till en kurs av 50:- per aktie med företräde för bolagets aktieägare att teckna 1 ny aktie på 5 gamla. Genom den beslutade emissionen kommer bolagets aktiekapital att höjas från 258 693 750 kr till 310 432 500 kr. Bolagets reservfond ökas samtidigt med 51 738 750 kr till 153 888 750 kr.

Vinstdisposition

Angående bolagets ställning och dess verksamhet i övrigt hänvisas till närlutna balansräkningar och resultaträkningar.

Som av moderbolagets balansräkning framgår kvarstår vinstmedel från föregående år med kr 29 356 244 Härtill kommer årets vinst kr 68 590 788

Kronor 97 947 032

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att dessa vinstmedel disponeras på följande sätt: till aktieägarna utdelas kr 6:- per aktie kr 62 086 500 i ny räkning balanseras kr 35 860 532

Kronor 97 947 032

Nacka den 12 februari 1976

P WALLENBERG

K-A BELFRAGE

H N SPORBORG

J HELLNER

AXEL IVEROTH

ERIK JOHNSON

STURE ÖDNER

TOM WACHTMEISTER
verkställande direktör

BO HENNING

P-E NYHOLM

Balansräkning

Per den 31 december 1975

Tillgångar

	1975		1974	
	tkr		tkr	
Omsättningstillgångar				
Kassa och banktillgodohavanden	219 655		132 183	
Accepterade växlar	47 311		49 376	
Kundfordringar	89 481		99 227	
Beräknad skattefordran	-		2 939	
Fordringar hos dotterbolag (efter avdrag för skulder till dotterbolag tkr 123 416 resp tkr 121 854)	1 543		13 263	
Övriga fordringar	21 427		22 214	
Varulager	76 117	455 534	42 775	361 977
Spärrmedel hos Riksbanken				
Arbetsmiljöfond	18 405		-	
Särskild investeringsfond	13 803	32 208	-	-
Aktier, andelar och långfristiga fordringar				
Aktier och andelar i andra bolag	6 116		6 344	
Aktier och andelar i dotterbolag	323 194		266 280	
Långfristiga fordringar	66 962	396 272	61 405	334 029
Anläggningstillgångar (se not 1)				
Maskiner och inventarier	30 185		26 631	
Kontors- och fabriksfastigheter	98 236		94 088	
Bostadsfastigheter	1 761		1 667	
Anläggningar under uppförande	3 711	133 893	1 371	123 757
		1 017 907		819 763
Ställda panter (se not 2)		48 601		48 730

Kommentarer

Lån till aktieägare m fl

Bolaget har följande fordringar på grund av penninglån samt borgensförbindelser för vilka uppgiftsskyldighet föreligger i förvaltningsberättelsen enligt aktiebolagslagen:

	Lån	Ansvarsförbindelser
Styrelseledamöter och styrelse-suppleanter i dotterbolag	2 tkr	48 tkr
Verkställande direktörer i dotterbolag tillika styrelseledamöter	75 tkr	-
	77 tkr	48 tkr

Ovanstående lån och ansvarsförbindelser har lämnats före ikraftträdandet av den lag, som inskränker aktiebolagens rätt att lämna lån till och att ikläda sig ansvarsförbindelser för aktieägare m fl.

Not 1 Anläggningstillgångar

(belopp i milj kr)

	Maskiner och inventarier	
	1975	1974
Anskaffningsvärde	30,2	26,6
Akkumulerade avskrivningar	25,4	23,7
Bokfört värde	4,8	2,9
Brandförsäkringsvärde	36,4	31,1

	Kontors- och fabriksfastigheter		Bostadsfastigheter	
	1975	1974	1975	1974

Anskaffningsvärde	78,2	74,1	1,8	1,7
Uppskrivning i samband med 1973 års emission	20,0	20,0	-	-
Akkumulerade avskrivningar	27,6	25,8	0,5	0,6
Bokfört värde	70,6	68,3	1,3	1,1
Taxeringsvärde	99,8	74,4	1,7	1,4
Brandförsäkringsvärde	164,0	147,6	6,5	5,8

Not 2 Ställda panter och ansvarsförbindelser

I det redovisade beloppet för ställda panter ingår intecknade fastigheter med 30,3 milj kr (30,4) och företagsinteckningar med 18,3 milj kr (18,3). Utöver redovisade ansvarsförbindelser deltar Atlas Copco AB som bolagsman i The Swedish Lamco Syndicate, Gränges AB & Co i av Syndikatet utställda garantier på 15,1 milj US\$, 47,7 milj SFrs. Atlas Copco AB's andel härav är enligt handelsbolagsavtalet 4,8 milj US\$, 15,3 milj SFrs.

Not 3 Reverslån

Under 1975 har bolaget upptagit två långfristiga och ett kortfristigt (SFrs 15 milj) utlandslån. Lånen har omräknats till den högsta av anskaffningsdagens- respektive bokslutsdagens gällande kurs.

	1975	1974
9 1/2 % SFrs 40 milj	66,4	-
8 % SFrs 50 milj	83,1	-
Övriga svenska reverslån	26,1	52,1
	175,6	52,1

Not 4 Avsatt till pensioner

Bolagets totala pensionsåtagande uppgår till 47,5 milj kr (41,6), varav för PRI-pensioner 38,2 milj kr (32,2).

Skulder	1975		1974	
		tkr		tkr
Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	2 341		8 921	
Reverslån (se not 3)	24 900		—	
Nästkommmande års låneamortering	25 197		20 450	
Anställdas preliminärskatt	3 595		2 728	
Oguldna och beräknade skatter	3 838		—	
Skulder till övriga	<u>37 528</u>	97 399	<u>19 970</u>	52 069
Långfristiga skulder				
Reverslån (se not 3)	175 552		52 080	
Inteckningslån	114		240	
4 ³ / ₄ % Obligationslån av år 1963	6 870		7 680	
5 ¹ / ₂ % Förlagslån av år 1963	4 590		6 710	
7 ¹ / ₂ % Förlagslån av år 1967	18 604		20 998	
9 ¹ / ₂ % US\$ Obligationslån av år 1970	65 697		70 870	
Avsatt till pensioner (se not 4)	<u>47 466</u>	318 893	<u>41 624</u>	200 202
Accumulerade avskrivningar å anläggningstillgångar (se not 1)		53 511		50 066
Varulagerreserv		44 605		25 605
Arbetsmiljöfond		18 405		18 405
Särskild investeringsfond		13 803		13 803
Eget kapital				
Aktiekapital	258 694		258 694	
Reservfond	<u>102 150</u>		<u>102 150</u>	
	360 844		360 844	
Delcrederefond	12 500		12 500	
Vinstmedel				
Vinst enligt föregående balansräkning	86 269		70 460	
Avgår: utdelning	<u>56 913</u>		<u>41 391</u>	
	29 356		29 069	
Årets vinst	<u>68 591</u>		<u>57 200</u>	
	97 947	471 291	86 269	459 613
		1 017 907		819 763
Ansvarsförbindelser (se not 2)				
Garantiåtaganden		338 619		235 138
Diskonterade växlar		10 503		7 047

Under hänvisning till revisionsberättelsen intygas, att förestående balansräkning överensstämmer med räkenskaperna.

BIRGER SONESSON
aukt revisor

BERTIL E OLSSON
aukt revisor

Resultaträkning

För år 1975

	1975		1974	
	tkr		tkr	
Rörelseintäkter				
Rörelsevinst inkl provisioner m m från dotterbolag	182 014		148 472	
Räntor från dotterbolag	7 996		5 522	
Räntor till dotterbolag	- 7 178		- 5 865	
Utdelningar från dotterbolag	51 805		47 015	
Övriga kostnader och intäkter	- 19 421	215 216	- 2 317	192 827
Kostnader för teknisk utveckling, försäljning, administration m m				
(varav förvaltningskostnader tkr 33 844 resp tkr 24 640)		- 94 443		- 76 949
Kvarstår		120 773		115 878
Avskrivningar				
Byggnader och markanläggningar	1 808		1 605	
Maskiner och inventarier	1 750	- 3 558	1 497	- 3 102
Finansiella kostnader och intäkter				
Räntor till andra än dotterbolag	- 41 685		- 27 551	
Räntor från andra än dotterbolag	+ 20 607		+ 16 838	
Utdelningar från andra än dotterbolag	+ 4 454	- 16 624	+ 4 085	- 6 628
Vinst före avsättningar och skatter		100 591		106 148
Avsättningar				
Varulagerreserv	- 19 000		- 14 140	
Arbetsmiljöfond	-		- 18 405	
Särskild investeringsfond	-	- 19 000	- 13 803	- 46 348
Vinst före skatter		81 591		59 800
Skatter		- 13 000		- 2 600
Nettovinst		68 591		57 200

Under hänvisning till revisionsberättelsen intygas, att förestående resultaträkning överensstämmer med räkenskaperna.

BIRGER SONESSON
aukt revisor

BERTIL E OLSSON
aukt revisor

Aktier och andelar

Den 31 december 1975

Dotterbolag	Antal aktier/andelar	Nominellt värde per aktie/andel	Bokfört värde tkr
Atlas Copco MCT AB, Nacka	300 000	kr 100	30 000
Atlas Copco Svenska Försäljnings AB, Nacka	150 000	kr 100	15 000
AB Sicklahus, Nacka	2 000	kr 100	200
Atlas Copco Tools AB, Stockholm	100 000	kr 100	10 000
Atlas Copco ABEM AB, Stockholm	15 000	kr 100	1 500
Monsun-Tison AB, Borås	70 000	kr 100	25 900
Berema AB, Solna	2 173	kr 1 000	21 000
Atlas Copco Airpower N.V., Antwerpen	59 500	utan parivärde	60 000
Atlas Copco Belgium S.A., Overijse	49 994	BFrs 1 000	5 000
Atlas Copco (Cyprus) Ltd., Nicosia	99 998	£ 1	650
Atlas Copco A/S, Köpenhamn	11 997	Dkr 1 000	6 880
Atlas Copco UK Holdings Ltd., Hemel Hempstead	1 000 000	£ 1	11 340
Atlas Copco France S.A., Franconville	59 960	Frs 500	25 020
Atlas Copco Nederland b.v., Zwijndrecht	5 000	Hfl 1 000	6 720
Atlas Copco Italia S.p.A., Milano	269 978	Lire 10 000	15 150
Atlas Copco A/S, Oslo	1 198	Nkr 10 000	3 960
Atlas Copco Notz A.G., Biel	7 600	SFrs 1 000	11 070
Institut CERAC S.A., Ecublens	1 995	SFrs 1 000	2 400
Atlas Copco S.A.E., Madrid	197 000	Ptas 500	3 650
Atlas Copco Deutschland G.m.b.H., Essen	4	utan parivärde	19 800
Atlas Copco G.m.b.H., Wien	19 990	ÖS 1 000	2 670
Atlas Copco Inc., Wayne, New Jersey	1 400	utan parivärde	34 520
Delfos & Atlas Copco (Pty) Ltd., Benoni	650 640	R 0,5	3 000
Atlas Copco Paulista Ltda., São Paulo	90 499 982	utan parivärde	7 050
Atlas Copco Andina S.A., La Paz	3 000	Pesos 1 000	624
Atlas Copco Venezuela S.A., Caracas	99	BS 1 000	90
Atlas Copco Iran AB, Stockholm	50	kr 100	—
Atlas Copco Hellas A.E., Aten	4 480	Drs 10 000	—
Soc. Atlas Copco de Portugal Lda., Lissabon	1	utan parivärde	—
Atlas Copco Industrial S.A., Madrid	95	Ptas 10 000	—
Copco Nueva Montaña S.A., Santander	29 999	Ptas 1 000	—
Atlas Copco Maroc S.A., Casablanca	940	Dirh 1 500	—
Atlas Copco Ticaret ve Sanayi T.A.S., Istanbul	1 140	T£ 500	—
Atlas Copco (India) Ltd., Bombay	482 000	Rs 10	—
Atlas Copco (Philippines) Inc., Makati, Rizal	11 995	Pesos 100	—
Atlas Copco Argentina S.A.C.I., Buenos Aires	3 900 000	Pesos 1	—
Atlas Copco Chilena S.A.C., Santiago de Chile	3 999 134	Esc 1	—
Atlas Copco Colombiana Ltda., Bogotá	190	Pesos 100	—
Övriga dotterbolag			—
			<hr/> 323.194
Andra bolag			
Atlas Copco Finans AB, Stockholm	12 000	kr 100	1 006
The Swedish Lamco Syndicate, Gränges AB & Co., Stockholm	9/28 av andelskapitalet		675
The Liberian American-Swedish Minerals Company, preferensaktier serie A	3 404,0	US \$ 100	1 827
Handelsbolaget Svenska Dagbladets AB & Co., Stockholm	100	kr 1 000	100
AB Stadsfastigheter, Stockholm	6	kr 1 000	6
Svensk Interkontinental Lufttrafik AB, Stockholm	14 100	kr 100	705
AB Byggnadsgaranti, Stockholm	40	kr 100	4
Cockerill-Ougree-Providence et Espérance-Longdoz, Liège	1 420	utan parivärde	203
ADELA Investment Company S.A., Luxemburg	1 820	US \$ 100	916
SIFIDA Investment Company S.A., Luxemburg	25	US \$ 5 000	624
Casa de Suecia S.A., Madrid	90	Ptas 5 000	50
Övriga bolag			—
			<hr/> 6 116

Atlas Copco-gruppen

Balansräkning

Per den 31 december 1975

Tillgångar	1975		1974	
	tkr		tkr	
Omsättningstillgångar				
Kassa och banktillgodohavanden	308 496		225 206	
Accepterade växlar	113 126		105 888	
Kundfordringar	622 014		553 655	
Övriga fordringar	135 249		132 685	
Varulager och pågående arbeten (se not 5)	1 672 733	2 851 618	1 264 137	2 281 571
Spärmedel för investeringsfonder		44 407		3 482
Anläggningstillgångar				
Aktier och obligationer m m (se not 6)	7 426		7 310	
Övriga investeringar	79 148		66 903	
Maskiner och inventarier (anskaffningsvärde) (se not 7)	533 946		454 680	
Fastigheter (anskaffningsvärde) (se not 7)	544 394	1 164 914	458 499	987 392
		4 060 939		3 272 445

Kommentarer

Principer för omräkning av dotterbolags bokslut

Tillgångar, skulder och resultatkonton i de utländska bolag, som inkluderats i gruppens balans- och resultaträkningar, har omräknats till svenska kronor som följer:

Fastigheter (mark och byggnader), maskiner och inventarier samt bundet eget kapital till investeringskurs.

Övriga poster efter på balansdagen gällande kurs.

I resultaträkningen ingår Berema AB inkl dotterbolag endast med den del, som avser tiden efter förvärvet.

Not 5 Varulager och pågående arbeten

Lagren har värderats till det lägsta av anskaffnings- och återanskaffningsvärdet, i allmänhet enligt principen "First in - First out", reducerat med nedskrivningar för inkurans.

Not 6 Aktier och obligationer m m

Avser i huvudsak Atlas Copco AB. Se sidan 13.

Not 7 Anläggningstillgångar

De ackumulerade avskrivningarna, som framgår av balansräkningens passivsida och resp bokvärden, fördelar sig som följer:

(belopp i milj kr)

	Maskiner och inventarier		Fastigheter	
	1975	1974	1975	1974
Anskaffningsvärde	533,9	454,7	524,4	438,5
Uppskrivning i samband med 1973 års emission			20,0	20,0
Ackumulerade avskrivningar	362,5	303,9	132,3	104,5
Bokfört värde	171,4	150,8	412,1	354,0

Not 8 Långfristiga lån

(belopp i milj kr)

	1975	1974
Intecknings- och reverslån		
Atlas Copco AB	175,7	52,3
Atlas Copco MCT AB	49,4	44,9
Atlas Copco Airpower N.V.	23,2	33,6
Atlas Copco Tools AB	24,4	16,5
Andra bolag	129,2	95,2
	401,9	242,5
Obligations- och förlagslån		
Atlas Copco AB		
4 ³ / ₄ % Obligationslån av år 1963	6,9	7,7
5 ¹ / ₂ % Förlagslån av år 1963	4,6	6,7
7 ¹ / ₂ % Förlagslån av år 1967	18,6	21,0
9 ¹ / ₂ % US\$ 20 milj Obligationslån av år 1970	65,7	70,9
	95,8	106,3
Totalt långfristiga lån	497,7	348,8

Not 9 Avsatt till pensioner

Avser i huvudsak svenska bolag och motsvarar försäkringstekniskt uträknade belopp för pensionsåtaganden enligt avtalsenlig tilläggsplan utöver den statliga allmänna tilläggs pensioneringen.

Not 10 Varulagerreserver

Avsättning till dessa reserver förekommer huvudsakligen i Gruppens svenska bolag men även av bolagen i Finland, Danmark, Norge och Schweiz. Den svenska skattelagstiftningen medger nedskrivning med maximalt 60 % av lagervärdet efter avdrag för eventuell inkurans. Resultaträkningens "avsättning till varulagerreserv" representerar årets nedskrivning och balansräkningens "varulagerreserver" representerar det ackumulerade värdet av sådana nedskrivningar.

Skulder	1975		1974	
	tkr		tkr	
Kortfristiga skulder				
Växelskulder	324 264		253 385	
Leverantörsskulder	265 860		253 229	
Bankskulder	341 914		222 949	
Nästkommående års låneamortering	61 259		44 896	
Skatteskulder	117 173		74 505	
Övriga kortfristiga skulder	279 083	1 389 553	217 732	1 066 696
Långfristiga skulder				
Intecknings- och reverslån (se not 8)	401 936		242 534	
Obligations- och förlagslån (se not 8)	95 761		106 258	
Avsatt till pensioner (se not 9)	161 936		132 173	
Övriga långfristiga skulder	11 316	670 949	6 197	487 162
Akkumulerade avskrivningar å anläggningstillgångar (se not 7)		494 784		408 398
Varulagerreserver (se not 10)		375 989		240 845
Investeringsfonder (se not 11)		26 336		36 571
Arbetsmiljöfonder (se not 12)		23 974		23 618
Särskilda investeringsfonder (se not 13)		17 228		17 601
Minoritetsintressen		29 722		21 305
Eget kapital				
Aktiekapital	258 694		258 694	
Reserv- och skuldregleringsfonder	208 210		185 490	
Övriga bundna vinstmedel (se not 14)	235 673		207 305	
Delcrederefond	38 780		38 780	
Disponibla vinstmedel	155 747		161 901	
Årsvinst	135 300	1 032 404	118 079	970 249
		4 060 939		3 272 445
Ställda pantar (se not 15)		297 909		227 808
Ansvarsförbindelser				
Diskonterade växlar		119 047		104 767
Övriga ansvarsförbindelser		161 938		117 486

Företedd vid revisionen den 18 mars 1976

BIRGER SONESSON   BERTIL E OLSSON
aukt revisor   aukt revisor

Not 11 Investeringsfonder

I likhet med de svenska företagen gör bolagen i Norge, Frankrike och Spanien avsättningar i enlighet med lokala bestämmelser.

Svenska aktiebolag har möjlighet att avsätta 40 % av vinst före avsättningar och skatter till investeringsfonder. Sådana avsättningar förutsätter inbetalning med 46 % av avsättningsbeloppet till ett räntelöst konto hos Sveriges Riksbank.

Efter särskilt tillstånd av statlig myndighet kan investeringsfond utnyttjas för direktnedskrivning av anläggningar. Under 1975 har sådant tillstånd erhållits av Atlas Copco Tools AB och Monsun-Tison AB.

Not 12 Arbetsmiljöfonder (avseende 1974)

I enlighet med en tillfällig lag ålades svenska bolag att sätta av 20 % av vinst före avsättningar och skatter till en arbetsmiljöfond. Beloppet, som var avdragsgillt vid beskattning, sattes i sin helhet in på räntelöst konto i Sveriges Riksbank.

Tillstånd att utnyttja fonden gives av regeringen eller Arbetsmarknadsstyrelsen efter ansökan åtföljd av yttrande från arbetstagarsidans ledamöter. En grundläggande förutsättning för att tillstånd skall givas är att företaget har för avsikt att förbättra arbetsmiljön för de anställda. Efter fem år kan dock fonden utnyttjas utan tillstånd och skall då upptas till beskattning.

Not 13 Särskilda investeringsfonder (avseende 1974)

Utöver avsättning till arbetsmiljöfond ålades svenska företag enligt samma lag att sätta av 15 % av vinst före avsättningar och skatter till en särskild investeringsfond. Hela beloppet betalades in på räntelöst konto i Sveriges Riksbank.

Yttrande från arbetstagsidans ledamöter skall biläggas ansökan om utnyttjande av speciell investeringsfond. Ansökan måste godkännas av regeringen eller Arbetsmarknadsstyrelsen. Om avsättningen ej utnyttjas inom fem år kan beloppet lyftas och då upptas till beskattning.

Not 14 Övriga bundna vinstmedel

Dessa reserver består huvudsakligen av vinstmedel, som överförts till dotterbolagens aktiekapital.

Not 15 Ställda pantar

Se not 2. Intecknade fastigheter utgör 175,8 milj kr (139,0). Företagsinteckningar utgör 66,2 milj kr (48,2).

Not 16 Extra avskrivningar på anläggningstillgångar

Hänför sig huvudsakligen till dotterbolagen i Norge och Belgien. I enlighet med lokala skatteregler tillämpas accelererad avskrivning på nyinvesteringar i maskiner och inventarier.

Resultaträkning

För år 1975

	1975		1974	
	tkr		tkr	
Fakturering		3 385 338		2 949 021
Sålda varors kostnad samt kostnader för teknisk utveckling, försäljning, administration m m		-2 801 835		-2 448 258
		583 503		500 763
Avskrivningar				
Byggnader	13 581		11 676	
Maskiner och inventarier	61 291	- 74 872	51 599	- 63 275
Finansiella kostnader och intäkter				
Räntor till andra än dotterbolag	- 117 674		- 97 385	
Räntor från andra än dotterbolag	+ 27 482		+ 21 787	
Utdelning från andra än dotterbolag	+ 4 454	- 85 738	+ 4 085	- 71 513
		422 893		365 975
Avsättningar				
Extra avskrivning å anläggningstillgångar (se not 16)	- 5 440		- 2 203	
Varulagerreserv (se not 10)	-112 053		- 76 633	
Investeringsfond (se not 11)	- 4 812		- 3 575	
Arbetsmiljöfond (se not 12)	-		- 23 618	
Särskild investeringsfond (se not 13)	-		- 17 601	
Anspråktagande av investeringsfond (se not 11)	+ 16 767		-	
Avskrivning mot investeringsfond (se not 11)	- 16 767	- 122 305	-	- 123 630
Vinst före skatter		300 588		242 345
Skatter		- 165 288		- 124 266
		135 300		118 079

Företedd vid revisionen den 18 mars 1976

BIRGER SONESSON   BERTIL E OLSSON
aukt revisor   aukt revisor

Finansieringsanalys

	1975	1974	1975	1974
	Milj kr		Milj kr	
TILLFÖRDA MEDEL				
<i>Internt</i>				
Vinst före avsättningar och skatter	422,9	366,0		
Avskrivningar	+ 74,9	+ 63,3		
Skatter	- 165,5	- 124,3		
Uttag från/insättning på spärrade konton	- 40,9	+ 7,3		
Utdelning	- 58,2	- 42,6		
	233,2	269,7		
<i>Externt</i>				
Ökning av				
långfristiga skulder	183,8	37,6		
kortfristiga skulder	322,9	275,3		
Nyemission	-	51,7		
Summa tillförda medel	739,9	634,3		
ANVÄNDA MEDEL				
Ökning av långfristiga fordringar	12,4	5,8		
Investering i anläggningstillgångar	174,0	142,0		
Investering i omsättningstillgångar:				
varulager	408,6	326,0		
Kortfristiga fordringar	78,2	133,3		
Förändring i gruppens sammansättning m m	- 16,6	+ 10,6		
Summa använda medel	656,6	617,7		
Förändring av likvida medel	83,3	16,6		

Atlas Copco AB

Revisionsberättelse

I egenskap av revisorer i Atlas Copco Aktiebolag får vi avgiva följande revisionsberättelse för år 1975.

Vi har granskat årsredovisningen, tagit del av räkenskaper, protokoll och andra handlingar, som lämnar upplysning om bolagets ekonomi och förvaltning, samt vidtagit de övriga granskningsåtgärder, vi ansett erforderliga.

Räkenskaperna har genom stickprov granskats av Bohlins Revisionsbyrå Aktiebolag.

Aktiebolagslagens föreskrifter har iakttagits såväl beträffande redovisning av aktieinnehav och koncernförhållanden som beträffande förteckning över lån, ställda panter och ansvarsförbindelser avseende sådana personer, för vilka inskränkning i rätten till lån föreligger.

Under revisionen har icke framkommit anledning till anmärkning beträffande redovisningshandlingarna, bokföringen, inventeringen av tillgångarna eller förvaltningen i övrigt.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår, att årets vinst, 68 590 788 kronor, jämte från föregående år kvarstående vinstmedel, 29 356 244 kronor, tillhoppa 97 947 032 kronor, disponeras sålunda:

Till aktieägarna utdelas . . .	62 086 500
Såsom disponibla vinstmedel	
kvarstår	35 860 532
	<hr/>
	Kronor 97 947 032

Detta förslag strider icke mot aktiebolagslagens bestämmelser angående fondavsättning eller mot god afärssed.

Vi tillstyrker att den i årsredovisningen intagna, av oss påtecknade balansräkningen per den 31 december 1975 fastställs, att vinsten disponeras i enlighet med ovannämnda förslag samt att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för den tid årsredovisningen omfattar.

Nacka den 18 mars 1976

BIRGER SONESSON
aukt revisor

BERTIL E OLSSON
aukt revisor

Sju mil väster om Turin, parallellt med den gamla Fréjus-tunneln för järnvägen mellan Italien och Frankrike, drivs nu en 13 km lång vägtunnel genom Alperna. Det italienska konsortiet, CTF, som svarar för den italienska delen av tunneln, har satt in denna specialbyggda Atlas Copco-rigg. Den är helt hydraulisk med

sex bommar och matningar för sex bormaskiner och har dessutom två bommar med laddkorgar. Rigger har imponerande dimensioner – höjd 7 m, bredd 8 m, längd 21 m – och väger över 70 ton. Den lilla bilden visar aggregatet ovan jord under leveranstrimming.

Atlas Copco MCT AB Verksamheten 1975

Under året sjönk efterfrågan och därmed priserna på metaller. Därigenom försämrades allmänt resultaten inom gruvbranschen och kapitaltillgången minskade. Den låga lönsamheten hos gruvföretagen reducerade deras vilja och förmåga att investera i nya maskiner och utrustningar. I motsatt riktning verkade emellertid kraven på förbättrad arbetsmiljö samt rationaliseringsåtgärder som ledde till ökad mekanisering. Knapphet på arbetskraft för underjordsarbete gynnade också försäljningen av mekaniserade aggregat för tunneldrivning och produktionsborrning i underjordsgruvor.

Även inom entreprenadsektorn har konjunkturen varit pressad. Mot årets slut kunde dock en uppgång märkas. Efterfrågan påverkades positivt av de statliga stödåtgärder som vidtagits i många länder för att minska arbetslösheten.

Mycket goda försäljningsresultat uppnåddes i Sverige, Norge, Frankrike och Tyskland. Utanför Europa visade Sydafrika, Kanada och Mexiko en tillfredsställande försäljningsökning. Försäljningen i utvecklingsländer har också ökat väsentligt.

Stora leveranser gjordes under året till Sovjet och Nord Korea, främst av bergborrningsutrustningar, Sandvik Coromant borrstål, lastmaskiner och prospekteringsutrustningar.

De hydrauliska bormaskinerna be-
fäste under 1975 sin ställning på

marknaden. Ett flertal intressanta order erhöles: bl a en sexarmad borrhigg till den italienska sidan av motorvägstunneln mellan Italien och Frankrike, Fréjustunneln. Av nu pågående större tunnelarbeten i Alperna drivs alla utom ett med hydrauliska bormaskiner – de flesta levererade av Atlas Copco.

Försäljningsvolymen av lastmaskiner till gruvor överträffade prognosen, vilket resulterade i långa leveranstider.

Samtliga mekaniserade aggregat i det omfattande sortimentet för ovanjordsborrning kan nu förses med utrustning för dammvaskiljning och ljuddämpning. Dessa arbetsmiljöförbättringar bidrog starkt till den ökade försäljningen.

Trots den labila entreprenadverksamheten blev försäljningen av lätta bergbormaskiner och tryckluftspett tillfredsställande.

De hydrauliskt drivna kärnbormaskinerna i Diamec-serien har rönt stor efterfrågan inom prospekteringsområdet.

Försäljningen av Sandvik Coromant borrstål utvecklades gynnsamt.

Produktion och sysselsättning

Den sammanlagda produktionsvolymen vid MCT's produktionsenheter ökade för tredje året i följd.

I Örebro förvärvades mark och industrilokaler på 180.000 m² resp. 8 700 m². Vid den nya enheten, benämnd Eyraverken, tillverkas bommar

och matare. Den tidigare ägarens personal har kunnat beredas fortsatt anställning.

Atlas Copco Jahrls i Örebro, har avyttrat chুক্তillverkningen. De däri-
genom tillgängliga resurserna kommer helt att utnyttjas för produktion av bormaskiner och pumpar.

Vid Bremenverken avslutades en tredje utbyggnadsetapp på 5 400 m². Härigenom kan produktionen av borrhaggat för ovanjordsarbeten ökas avsevärt.

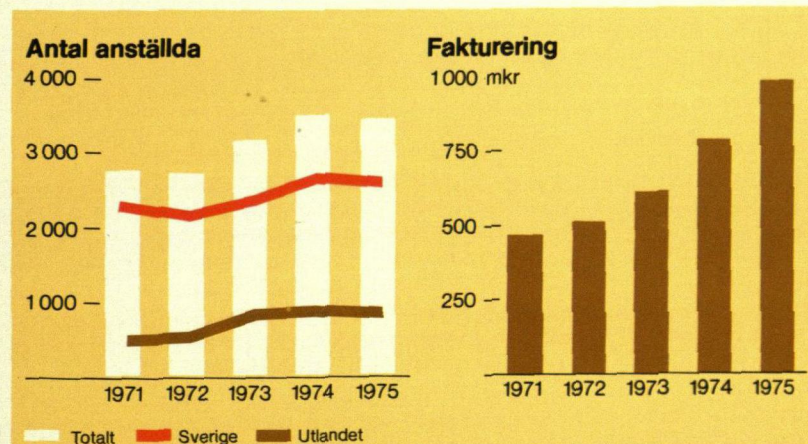
Mini Fulltacer, ett aggregat för drivning av små tunnlar utan sprängning, bevisade sin kapacitet på många håll i världen.

Vid Hemel Hempsteadverken upphörde under året kompressortillverkningen till förmån för en kraftig ökning av produktionen av tryckluftspett och sänkbormaskiner. En väsentlig utbyggnad av tillverkningskapaciteten pågår. I samband med omställningen genomfördes ett omfattande utbildningsprogram för berörd personal.

Atlas Copco Andina i Bolivia levererade under året de första bergbormaskinerna till den andinska marknaden.

Maskininvesteringarna ökade avsevärt under året och inriktades främst på att mekanisera tunga och monotona arbeten, för att därmed skapa en förbättrad arbetsmiljö. Ytterligare en strävan har varit att öka flexibiliteten i produktionen, bl a genom att anskaffa sinsemellan lika maskiner, huvudsakligen numeriskt styrda.

Av ovan nämnda investeringar kan ca 4 milj. kr direkt hänföras till förbättring av arbetsmiljön. Åtgärder avseende belysning, ljuddämpning och ventilation har speciellt prioriterats.

Produktutveckling

Under året introducerades ett helt nytt larvbandsburet borraragregat för ovanjordsarbeten, ROC 701, försett med en ny effektiv tryckluftdriven bormaskin. Aggregatet, som har stor rörlighet även i besvärlig terräng, är utrustat med ett system för precisionsinriktning av matare och bormaskin. Dammavskiljningen är av beprövad konstruktion.

I slutet av 1975 introducerades Rotamec-serien – ovanjordsaggregat för stora håldimensioner – med bormaskiner och kompressorer från Atlas Copco och övriga komponenter från det amerikanska företaget Schramm. Aggregaten kan arbeta med sänkbormaskiner eller rullbormaskiner exempelvis för brunnsborrning eller för borring av stora språnghål.

Atlas Copco MCT anordnade under året ett symposium med en rad internationella experter på ovanjordsborrning. Uppslag och idéer som kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete presenterades.

Åtgärder för att förbättra tillförlitligheten och tillgodose ergonomiska krav på nya produkter utgör en naturlig del av konstruktionsarbetet. Styr- och reglertekniken ges hög prioritet i detta sammanhang.

Parallellt med det tekniska utvecklingsarbetet sammanställs kompletta utbildningspaket för att användas vid marknadsintroduktionen. Denna utbildningsverksamhet är ett belysande exempel på hur företaget ser på sin uppgift – att inte bara leverera utrustning utan även ge kunderna omfattande rådgivning och service.

Med samma utgångspunkt har en ytterligare utbyggnad av Gruppens serviceresurser gjorts för att säkerställa goda arbetsresultat hos kunderna.

Vid Sicklaverken har en robot tagit över ett enformigt arbetsmoment vid tillverkning av bergbormaskiner.

Personal

De svenska löneförhandlingarna blev utdragna och komplicerade. De resulterade i mycket stora kostnadsökningar. Även i England har löneförhandlingarna lett till nya avtal som medför stora kostnadsökningar. I Tyskland däremot stannade kostnadsökningarna på en rimligare nivå.

Trots att en stor del av året ur arbetsmarknadssynpunkt måste betecknas som högkonjunktur, har personalomsättningen vid tillverkningsenheterna varit måttlig. Ett oroande förhållande är emellertid den alltmer ökande korttidsfrånvaron vid de svenska enheterna.

Utbildningsverksamheten har som tidigare år varit intensiv. Bl a genomgick 54 anställda den obligatoriska utbildningen i svenska, varav 240 timmar per anställd förlagts till betald arbetstid. Utbildning har också skett inom följande ämnesområden: konstruktion, produktion, marknadsföring, ekonomi, ledarskap, språk, verkstadsteknik, arbetsmiljö, elteknik och ADB-teknik.

Sammanlagt deltog mer än var sjätte anställd under året i någon form av företagsanpassad utbildning.

Skyddskommittéernas arbete intensifierades under året. Speciellt kan nämnas introduktionen av tidigare ut-

arbetade riktlinjer för arbetsmiljön, kartläggning av miljöfarliga ämnen samt inordnandet av skyddsombuden i företagets normala förändringsarbeten.

Den beslutsrätt i vissa miljöfrågor som delegerats till Sicklaverkens gruppnamnder har inarbetats i företagets besluts- och budgetprocess. Inom budgetens ram kan de anställda härigenom på ett enkelt sätt själva påverka sin arbetsmiljö.

För att uppnå bättre lönesystem, bedrivs i samarbete med de anställda ett stort antal försök med olika lönesystemer, framförallt uppbyggda på arbetsvärdering av befattningarna och meritvärdering av individerna.

Resultat

Orderingången uppgick under 1975 till 948,2 milj kr. Den fakturerade försäljningen uppgick till 976,2 milj kr (+25 %).

Vinst före avsättningar och skatter uppgick till 82,1 milj kr (+66 %). Nya produkter har även i år svarat för en väsentlig del av resultatförbättringen. Kostnadsökningarna har i stort kunnat uppvägas av rationaliseringar, investeringar i produktionsutrustningar och prisökningar.

Investeringar i byggnader, maskiner och inventarier uppgick till 51,6 milj kr (44,3).

Årets avgångskull vid MCT:s industriskola uppflugna på ett borraragregat.

Sandvik Coromant borrarstål och borkronor utgör en viktig del av de produkter som Atlas Copco marknadsför. Atlas Copco och Sandvik har ett nära samarbete även när det gäller produktutveckling. På en transparent plastmodell studeras här spänningsfördelningen kring hårdmetallstiften i en borkrona vid Sandviks bergborrlaboratorium.

Ett kranlyft över hustaket visade sig vara det elegantaste sättet att få två nya GA-pack kompressoraggregat på plats vid Svenska Essos smörjoljefabrik i Värtahamnen i Stockholm.

GA-pack, som introducerades under året med stor framgång, är en komplett, helautomatisk tryckluftcentral – ljuddämpad och klar för drift.

Atlas Copco Airpower N.V. Verksamheten 1975

Den nedgång i konjunkturen, som började göra sig märkbar under senare delen av 1974, fortsatte under första hälften av 1975 då efterfrågenivån förblev låg på de mera betydande marknaderna för såväl transportabla som stationära kompressorer.

Byggsektorn kunde uppvisa en svag förbättring vid mitten av året tack vare statliga stimulansåtgärder i olika länder. Några motsvarande tecken till uppgång märktes dock inte inom den övriga industrin, speciellt inte i Europa.

Atlas Copcos introduktion av en ny serie transportabla kompressorer på en bygg- och anläggningsmarknad med lättande tendenser, gav från årets mitt en återhämtning av försäljningen för denna produktgrupp. Denna tendens väntas också fortsätta 1976. Slutresultatet 1975 för denna produktgrupp kan som helhet betraktas som tillfredsställande.

Under senare hälften av 1975 vidtog åtgärder för att finna nya försäljningskanaler för de små stationära kompressorerna avsedda för garage och reparationsverkstäder. Det har härvid visat sig finnas utrymme för en ökad försäljningsvolym. För medelstora och stora stationära kompressorer väntas dock efterfrågan förbli svag, även om detta i någon mån kan motverkas genom introduktion av nya produkter.

Inom ramen för det samarbete som ingicks för några år sedan med Linde

AG, Västtyskland, har Atlas Copco fortsatt att utveckla försäljningsorganisationen för gaskompressorer på ett flertal exportmarknader utanför Västtyskland.

Åtgärden att avsätta en avsevärd del av produktionskapaciteten på utrustning för kvalitetsluft har visat sig vara riktig. Betydande order erhöles från elkraftproducenter, som t ex kanadensiska Ontario Hydro Electric Board, där man beställt oljefria skruvkompressorer för sitt kärnkraftprogram. I Europa har franska Electricité de France placerat order på liknande kompressorer för sina kärnkraftprojekt och i Sverige levererades kompressorer av samma typ till ASEA-Atom. Sortimentet av trycklufttorkar ökades avsevärt under 1975 och försäljningsresultatet inom detta jämförelsevis nya område har bekräftat marknadens stora intresse för tryckluft av hög kvalitet.

Försäljningen av transportabla kompressorer utvecklades klart till förmån för ljuddämpade maskiner, där Atlas Copco sedan länge kunnat erbjuda ett omfattande produktprogram. Atlas Copco har nu en komplett serie ljuddämpade transportabla kompressorer i alla kapacitetsområden. Detta förhållande, liksom den under året introducerade nya serien av oljefria skruvkompressorer i de större kapacitetsklasserna, bör ge gynnsamma utvecklingsmöjligheter när konjunkturen vänder.

Produktion och sysselsättning

Atlas Copco Airpower N. V. övertog under året från Atlas Copco AB aktierna i ett nystartat tillverkningsbolag, Atlas Copco Airpower AB i Åmål. Det nya bolaget kommer att svara för tillverkning och försäljning av Atlas Copcos nya serie småkompressorer för garage och serviceverkstäder. Härigenom får Atlas Copco resurser att möta efterfrågan på små kvalitetsmaskiner såväl från traditionellt håll som från inbyggnadsmarknaden. Lokaliseringen till Åmål bidrar till sysselsättningen på orten och därmed till den lokala industriella utvecklingen.

I Arpicverken gjordes avsevärda investeringar i verkstadsmaskiner för att kunna öka produktionen av oljeinsprutade skruvkompressorer.

Ett nytt investeringsprogram för att möta behovet av ökade lager- och tillverkningsresurser gjordes upp.

För att förbättra säljbolagens kundservice och samtidigt ge servicepersonalen bättre arbetsförhållanden, utvecklades en serie ljuddämpade testkabiner för kompressorprovning.

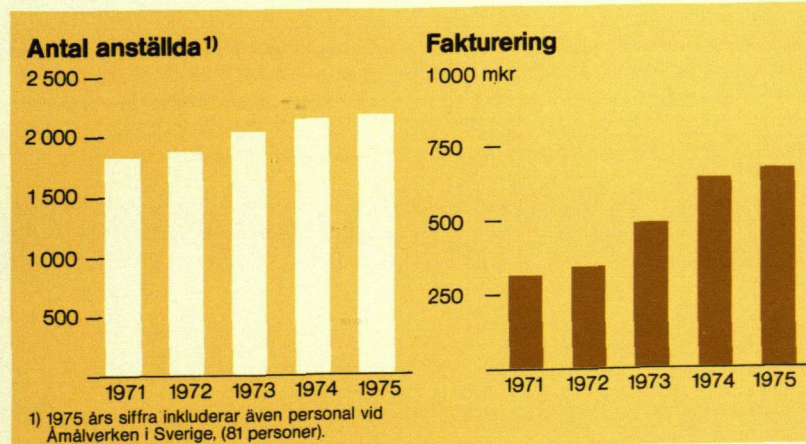
Produktutveckling

Bland de medelstora och stora stationära industrikompressorerna utmärktes året dels av introduktionen av "GA-pack" - serien - ljuddämpade, olje-insprutade skruvkompressorer - och dels av utökningen av "Z-pack" - serien - oljefria skruvkompressorer - med två effektivt ljuddämpade högkapacitetsaggregat. De senare enheterna är avsedda för storförbrukare av tryckluft som t ex bilindustrin.

Såväl GA-pack som Z-pack är konstruerade för snabb och enkel installation, automatiserad drift och låga underhållskostnader.

Genom att utveckla "pack"-principen, som bl a medför lägre ljudnivå, bidrar Atlas Copco väsentligt till en förbättring av arbetsmiljön. Fristående standardkompressorer kvarstår på produktprogrammet för de fall där ljudnivån har mindre betydelse, exempelvis vid installationer i separata kompressorrum.

Atlas Copcos långa erfarenhet inom skruvkompressortekniken ger en god grund för fortsatt utveckling av allt ef-

fektivare skruvkompressorer – en stor fördel i en tid då verkningsgraden, på grund av energipriserna, får allt större betydelse.

En viktig nyhet under året var introduktionen av en helt ny serie transportabla oljeinsprutade skruvkompressorer i mellanklassen – XA-serien i tre versioner: standard, ljuddämpad och superljuddämpad.

Tillverkningen av transportabla kolvkompressorer fortsätter dock parallellt, vilket också gäller de stationära kolvmaskinerna. Detta för att erbjuda valmöjligheter och tillgodose behovet från vissa länder av den mer etablerade koltypen.

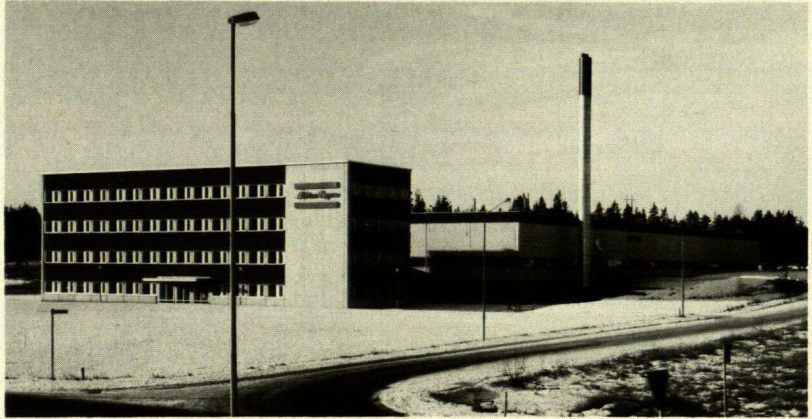
Förutom de bidrag till bättre arbetsmiljö som koncentrationen till ljuddämpade kompressorer innebär, fortsätter Atlas Copco att utveckla lösningar på speciella miljöproblem som t ex pneumatiska bubbelbarriärer, som bl a hindrar oljespill i vatten att sprida sig, och LIMNO-systemet för syrsättning av förorenade sjöar.

Inom båda dessa områden krävs kontinuerliga teknologiska insatser på hög nivå eftersom problemen varierar från fall till fall och utrustningen måste anpassas till varje enskilt projekt.

Följande exempel från 1975 års verksamhet ger en bild av hur utrustningarnas användningsområden varierar:

- LIMNO-aggregat installerades i uppsamlingsdammarna för flotationsvatten vid Gränges gruvor i Grängesberg, för att påskynda nedbrytning av organiskt material som använts i anrikningsprocessen.

- Undersökningar genomfördes i Västtyskland för att bedöma användningen av LIMNO-aggregat vid ett

Åmålverken – den nya tillverkningsenheten för småkompressorer.

planerat sjörestaureringsprojekt omfattande ett flertal sjöar i Bayern.

- Ett luftningssystem levererades för syrsättning av Tunissjön i Tunisien, där vattenföroreningarna blivit ett allvarligt hot mot turismen.

- En pneumatisk oljebarriär installerades runt oljepipen i Gävle Hamn för att förhindra eventuellt oljespill att sprida sig i det omgivande vattnet.

- En försöksinstallation gjordes vid kärnkraftverket i Ringhals på västkusten för att med en pneumatisk bubbelbarriär förhindra maneter att följa med in i anläggningens kylsystem.

Personal

Trots nedgången på marknaden under 1974 och 1975 kunde Atlas Copco Airpower undvika att friställa personal. En viss personalminskning i Arpicverken åstadkoms genom temporär nedskärning av nyanställningar.

Ett omfattande program för service- och säljutbildning genomfördes under året vid Atlas Copco Airpower, där personal från de olika säljbolagen utbildades på de produkter som introducerats under året.

Företaget arrangerade intern ut-

bildning för administrativ personal, med syfte att stärka relationer och kommunikationer mellan olika avdelningar och för att höja den personliga kunskapsnivån hos de anställda. Denna utbildning, som i sitt första skede omfattade mer än 300 personer, kommer att fortsätta nästa år mot bakgrund av de goda erfarenheterna 1975.

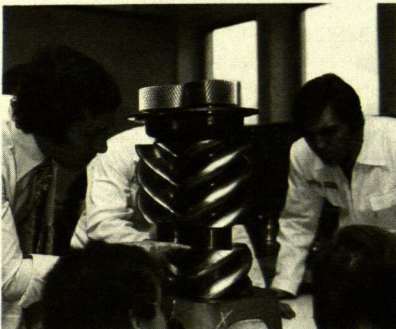
Kurser med avsikt att åstadkomma en allmän effektivitetshöjning inom en rad specialområden hölls också under året, t ex inom materialhantering, arbetsstudier, produktteknik etc.

Resultat

Orderingången uppgick under 1975 till 5 754 milj BFRs. Den fakturerade försäljningen uppgick till 5 929 milj BFRs (5 652).

Vinst före avsättningar och skatter uppgick till 1 024,4 milj BFRs (933,4). Vinstökningen beror huvudsakligen på förbättrad vinstmarginal samt minskade räntekostnader till följd av lägre räntesatser.

Investeringar i fastigheter, maskiner och utrustning uppgick under året till 215 milj BFRs (180).

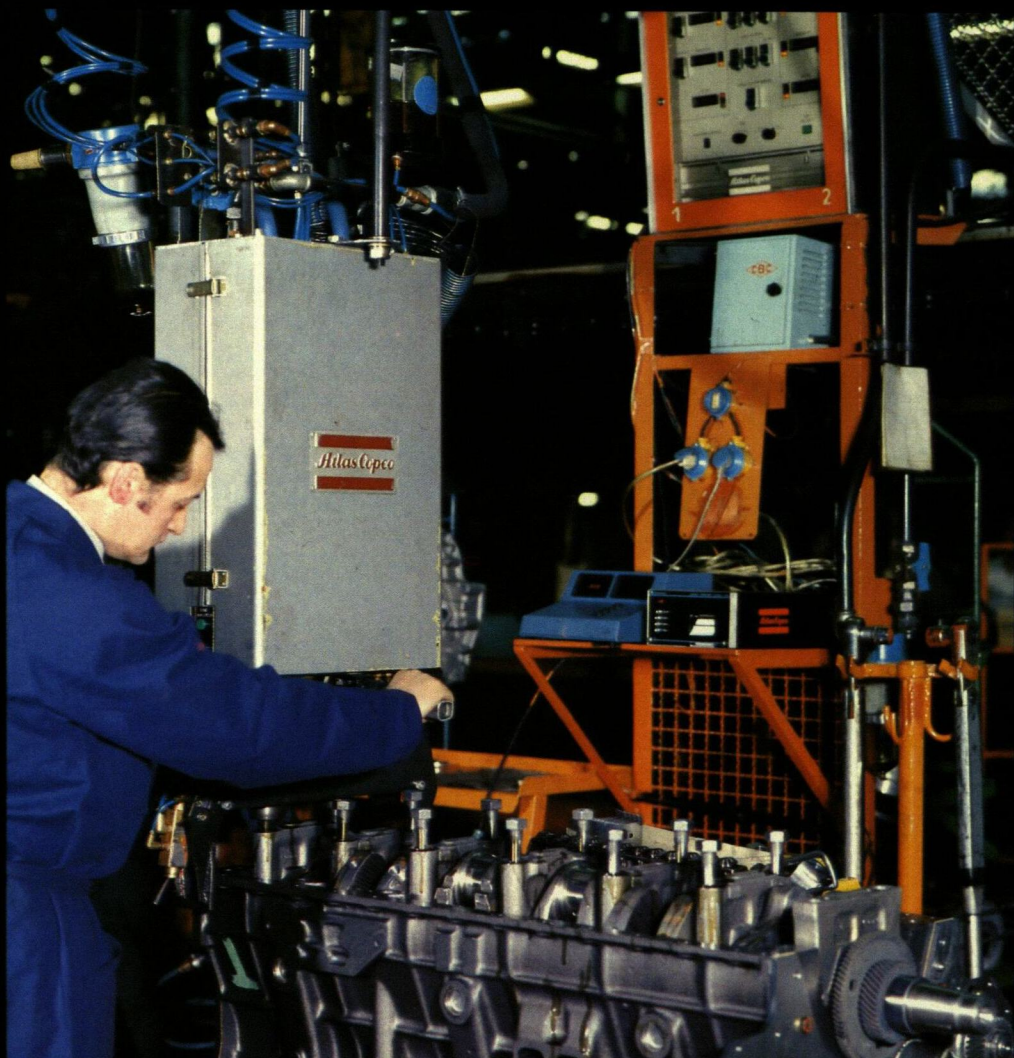
Skruvkompressorelement i centrum vid kurs i Antwerpen för serviceinstruktörer.

Utvinningen av Nordsjöoljan innebär en betydande marknad för tryckluftprodukter – främst kompressorer, hasplar och underhållsverktyg för användning ombord på borrhplattformar. Även vid byggandet av plattformar har tryckluften sin givna plats.

De tre bilderna från Stavanger visar ett avslutande skede vid byggandet av en borrhplattform typ Condeep. Det flytande, trebenta betongstativet (nedan t h) sänks så djupt i vattnet att stäldäcket, som vilar på två ombyggda tankbåtar (t v) kan föras in över detta. Den erforderliga tryckluften levereras av fem Atlas Copco skruvkompressorer på en präm. På plattformsdäcket står ytterligare fyra transportabla kompressorer för andra arbeten.

Exakt åtdragning av skruvförband är en viktig säkerhetsfaktor i bl a bilindustrin. Fiat i Turin är en av de stora biltillverkare som under året installerat Atlas Copcos nya elektroniska system för styrning och registrering av åtdragningsmoment

Stor momentnoggrannhet uppnås också med den nya typ av handhållna slående mutterdragare som levererats till bl a Saab-Scania i Södertälje.

Atlas Copco Tools AB

Verksamheten 1975

Marknadssituationen under 1975 kännetecknades av en internationell lågkonjunktur med minskad investeringsvilja som följd. Flera viktiga kundbranscher, som exempelvis bilindustri och skeppsbyggnad, drabbades speciellt hårt.

Trots detta ökade såväl ordergång som fakturering, vilket innebär att Atlas Copco i flera huvudländer lyckades öka marknadsandelen. En av anledningarna till detta var att arbetsmiljödebatten accentuerades i allt fler länder, och att därmed Atlas Copcos mångåriga satsning på miljöfrågor och ergonomi bar frukt.

Försäljningssidan förstärktes på flera marknader – bl a genomfördes en omfattande produktion av utbildnings- och informationsmaterial.

Ett avsevärt antal nya produkter introducerades, vilka svarar mot såväl avancerade miljökrav som mot de rationaliseringsbehov som prioriteras till följd av kostnadsstegringarna.

För industriverktyg kan särskilt nämnas ett nytt system för slipdammutsugning, som introducerades på den skandinaviska marknaden och som resulterade i god ordergång speciellt från plastbåtindustrin. Genom detta system förbättras arbetsförhållandena vid sliparbeten samtidigt som behovet av oönskade skyddsutrustningar minskar.

En ny reky- och ljuddämpad mejselhammare som introducerades i slutet av året har fått ett mycket gott

mottagande. Rekyldämpningen innebär att mer än 90% av vibrationseffekterna försvinner.

Inom ytbehandlingssektorn blev den modifierade "Heavy duty"-versionen av högtryckspumpen en framgång. Det gäller också den ergonomiskt utformade sprutpistolen Ecco 50, som nu också finns i en version med snabbkoppling för färgmatning, särskilt avsedd för industrimålning med täta kulörbyten. Faktorer som minskade färgförluster och förbättrad arbetsmiljö har likaså bidragit till ökad efterfrågan på elektrostatiska sprutmålningsutrustningar för såväl våtfärg som pulver.

För pneumatiska komponenter och automatsystem har den minskade investeringsviljan varit mest märkbar, delvis beroende på att marknaden i ökande grad består av sk inbyggnadskunder, som haft svårt att finna avsättning för sina produkter.

Genom ökade säljinsatser har emellertid den negativa marknadsutvecklingen inte påverkat företaget i så stor omfattning som befarats.

Pneumatiska remsläsare, som bl a används som styrorgan för industrirobotar, har redovisat goda försäljningsframgångar.

Ett produktsortiment, som nått betydande framgång på grund av framstående tekniska egenskaper, är flerspindliga mutterdragare. Anledningen till detta är att den internationella bilindustrin trots avsättnings-

svårigheter fortsatt sina rationaliserings- och säkerhetssträvanden. I detta arbete har Atlas Copcos mutterdragare med exakt momentkontroll tillgodosett högt ställda krav på förbättrad åtdragningsnoggrannhet.

Som exempel på betydande order kan nämnas en beställning från Ford avseende i första hand monteringsverktyg till deras nya europeiska "Bobcat"-projekt med tillverkningsenheter i Tyskland, Frankrike och Spanien. Den spanska fabriken kommer dessutom genomgående att utrustas med Atlas Copcos färgsprutpistoler.

Servicemän från England, Holland och Italien på kurs i Stockholm lär sig renovera och testa lyftblock.

Betydande order erhöles också under året för leverans till Fiat i Italien samt till flera andra större bilfabriker.

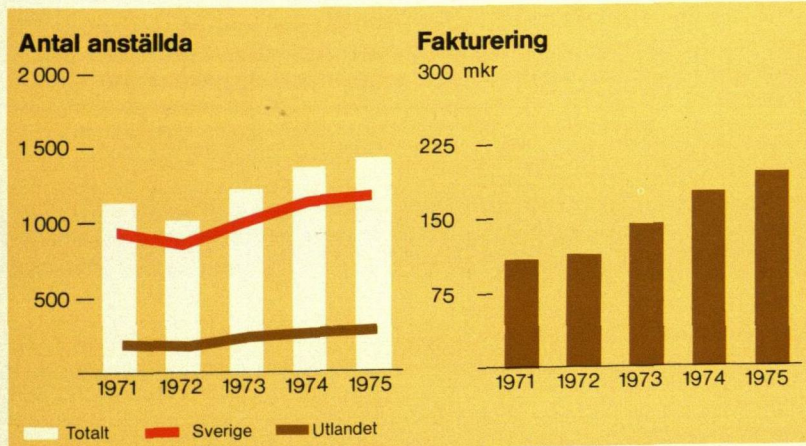
På den elektromekaniska marknaden, som bl a omfattar hushållsmaskiner, TV och radioapparater, har intressanta order på skruvdragare erhållits, bl a från Tyskland, Holland, Frankrike och Italien.

Under året levererades också pneumatiska komponenter och kompletta styrsystem för helautomatiska, datorstyrda distributionsanläggningar till bl a Mjölcentralen (numera Arla) i Stockholm.

Orderstocken har under året minskat och leveranssituationen är väsentligt förbättrad.

Produktion och sysselsättning

Atlas Copco Tools har under 1975 fått betydande ökning av produktionskapaciteten.

Det största tillskottet är Tierpverken, som programenligt färdigställdes och togs i bruk under andra halvåret. Anläggningen, som ligger i norra Uppland, innebär en investering av ca 25 milj kr och har en total golvyta av ca 11 300 m².

För Tierps kommun innebär fabriken i sig själv ett önskvärt tillskott till sysselsättningen, men den har också haft positiva följd effekter, som exempelvis ett ökat bostadsbyggande.

Vid projekteringen av Tierpverken har arbetsmiljön varit en huvudfråga. Med väl tilltagen allmän ventilation, ljudabsorberande väggar och tak samt genomtänkt färgsättning har en bra grundmiljö skapats. Ett nära samarbete med de anställda har varit en regel i såväl dessa frågor som vid planeringen av fritidsutrymmen.

En ytterligare ökning av produktionskapaciteten har kunnat uppnås genom att tillverkningen av småkompressorer, som varit förlagd till Ecco-verken i Skara, överflyttats till Atlas Copco Airpower's tillverkningsenhet i Åmål. Ecco-verkens kapacitet kan därmed disponeras helt för handverktyg, främst sprutpistoler. Under året överfördes Boråsverken från Atlas Copco MCT till Atlas Copco Tools.

Tierpverken är utrustade med en komplett värmebehandlingsavdelning. Motsvarande avdelning vid Masabyverken i Finland har förstärkts, varigenom risken för produktionsstörningar eliminerats.

Möjligheterna att möta den väntade konjunkturuppgångens krav på produktionskapacitet kan därför bedömas som goda.

Tierpverken – ett viktigt tillskott till produktionskapaciteten.

Produktutveckling

Ett omfattande program för utveckling och förbättring av produkter har i väsentliga delar nu genomförts och en del nyheter har redan börjat marknadsföras. Utvecklingen av luftmotorer och andra komponenter för mekanisering av monteringsoperationer fortsatte planenligt under året. Ett elektroniskt mät- och styrsystem för individuell registrering av moment och åtdragningsvinkel hos flerspindliga monteringsmaskiner sattes i produktion.

En vinkelmutterdragare, med en helt ny magnetisk koppling för överföring och kontroll av åtdragningsmomentet, introducerades. Den magnetiska kopplingen överför moment kontaktlöst och exakt, varför operatören kan arbeta med stor precision och säkerhet.

Utvecklingsarbetet på en ny serie slående mutterdragare slutfördes och samtliga i serien ingående maskiner har satts i produktion.

Ett unikt utvecklingsarbete har förts till produktion i och med att en vibrationsdämpad mejselhammare introducerades under slutet av 1975. Vibrationerna i maskinen har kunnat sänkas till en för operatören helt oskadlig nivå. Maskinen har separat ljuddämpare vilket drastiskt reducerat bullernivån speciellt för operationer med lågt processljud.

Som komplement till det under 1974 introducerade logikelementprogrammet för uppbyggnad av styrsystem har en pneumatisk remsläsare färdigutvecklats. En serie tryckluftdossor sattes också i produktion.

För att möta ökade krav på rostskydd av bilkarosser har ett kombinerat system för invändig oljebehandling av balksektioner utvecklats. Genom pneumatisk tidsstyrning blir varje balk behandlad på bästa sätt och en

jämn produktkvalitet kan upprätthållas.

Armatursortimentet utökades med ett flertal intressanta produkter varav kan nämnas ett nytt direktmörjsystem. Det nya systemet ger mer exakt oljedosering än konventionell dimsmörjning, och minskar dessutom avsevärt oljemängden i utblåsningslufften, vilket förbättrar arbetsmiljön.

Nya standardiserade servicemetoder har utvecklats för flertalet produkter, med avsikt att förenkla och förbilliga underhåll och reparationer.

Personal

I likhet med föregående år genomfördes ett omfattande utbildningsprogram. Bl a kan nämnas språkkurser i engelska, tyska, franska, spanska samt "Svenska för invandrare", studiecirklar i ämnet "Bättre arbetsmiljö" samt interna kurser i administrativa och praktiska ämnen.

Förebyggande hälsovård har bedrivits planenligt. Som exempel kan nämnas en omfattande hörselundersökning för verkstadsanställda som slutfördes under året.

Resultat

Orderingången uppgick under 1975 till 192,0 milj kr. Den fakturerade försäljningen uppgick till 195,9 milj kr (176,7). Vinsten före avsättningar och skatter uppgick till 10,4 milj kr (12,2).

Resultatförsämringen beror på de stora kostnadsökningarna som ej helt kunnat uppvägas av prishöjningar samt initialkostnader i samband med inflyttningen i den nya fabriksanläggningen i Tierp.

Investeringar i byggnader, maskiner och inventarier uppgick till 22,2 milj kr. Investeringfonden har för nya anläggningen i Tierp utnyttjats för nedskrivningar av fastigheter och maskiner med 14,4 milj kr.

Ny slipmaskin med inbyggt dammsugger bättre sikt och hälsosammare miljö.

Den nya, extra lätta mejselhammare, som Atlas Copco presenterade på den svenska marknaden mot slutet av året, utgör ett fint exempel på ergonomisk verktygsutformning. Den unika konstruktionen eliminerar praktiskt taget rekylerna från slagmekanismen. Ljudnivån har sänkts avsevärt och vibrationerna har reducerats med 90 % jämfört med konventionella konstruktioner.

I Mexiko levererar Atlas Copco främst utrustning till anläggningsarbeten men har även viktiga kunder inom tillverkande industri. Denna interiör från Indetel, en teleindustri i Toluca nära Mexico City, visar en av Atlas Copcos skruvdragare i en fixtur för montering av teledetaljer.

Balansräkning

Per den 31 december 1975

Tillgångar	ATLAS COPCO MCT AB ¹⁾		ATLAS COPCO AIRPOWER N V ²⁾		ATLAS COPCO TOOLS AB ³⁾	
	1975	1974	1975	1974	1975	1974
	Milj Skr		Milj BFRs ⁴⁾		Milj Skr	
Omsättningstillgångar						
Kassa och banktillgodohavanden	2,8	3,2	32,7	13,0	1,2	0,4
Accepterade växlar	1,4	1,4	29,0	46,0	—	—
Kundfordringar	13,0	11,3	55,6	33,4	0,6	1,4
Fordringar hos koncernbolag	58,0	68,0	1 808,8	1 832,3	5,3	20,6
Övriga fordringar	17,2	20,5	84,9	105,8	2,7	3,6
Varulager och pågående arbeten	408,6	284,8	2 015,9	1 590,2	119,0	84,6
	501,0	389,2	4 026,9	3 620,7	128,8	110,6
Spärmedel för investeringsfonder	6,1	—	—	—	3,9	2,7
Anläggningstillgångar						
Maskiner och inventarier (anskaffningsvärde)	159,6	142,2	910,6	766,5	59,6	43,8
Fastigheter (anskaffningsvärde)	59,9	41,6	590,2	533,0	37,1	23,3
Anläggningar under uppförande	0,2	3,3	—	—	—	7,8
Övriga investeringar	—	—	35,6	7,1	0,1	—
	219,7	187,1	1 536,4	1 306,6	96,8	74,9
	726,8	576,3	5 563,3	4 927,3	229,5	188,2
Skulder						
Kortfristiga skulder						
Växelskulder	58,2	51,6	1 087,6	1 051,6	0,9	0,2
Leverantörsskulder	74,3	58,4	475,5	567,1	19,6	16,8
Skulder till koncernbolag	18,8	6,9	26,4	5,5	3,9	3,3
Bankskulder	31,4	16,4	495,3	195,5	5,6	4,3
Nästkommande års låneamortering	6,0	4,3	92,9	93,2	2,1	1,5
Skatteskulder	9,8	7,7	107,2	52,1	0,1	0,1
Övriga kortfristiga skulder	51,0	46,4	241,5	188,9	22,1	13,2
	249,5	191,7	2 526,4	2 153,9	54,3	39,4
Långfristiga skulder						
Intecknings- och reverslån	49,4	44,9	207,1	300,0	24,4	16,5
Avsatt till pensioner	43,2	35,7	21,3	17,7	11,8	9,3
	92,6	80,6	228,4	317,7	36,2	25,8
Accumulerade avskrivningar å anläggningstillgångar	124,0	110,5	845,8	712,7	62,4	39,4
Varulagerreserver	176,4	112,9	—	—	47,1	39,9
Investeringsfonder	—	—	—	—	9,3	23,7
Arbetsmiljöfonder	3,6	3,6	—	—	0,7	0,7
Särskild investeringsfond	2,5	2,5	—	—	0,5	0,5
Minoritetsintressen	—	—	21,9	15,5	—	—
Eget kapital						
Aktiekapital	30,0	30,0	1 000,0	1 000,0	10,0	10,0
Reserv- och skuldregleringsfonder	17,9	14,8	106,9	100,0	4,7	3,5
Disponibla vinstmedel	21,0	20,4	324,9	81,9	2,7	3,4
Årsvinst	9,3	9,3	509,0	545,6	1,6	1,9
	78,2	74,5	1 940,8	1 727,5	19,0	18,8
	726,8	576,3	5 563,3	4 927,3	229,5	188,2
Ställda pantar	39,4	38,2	7,8	8,0	22,7	11,1
Ansvarsförbindelser						
Diskonterade växlar	15,1	10,4	69,1	48,7	—	—
Övriga ansvarsförbindelser	6,9	5,5	53,9	50,3	2,0	2,0

Resultaträkning

För år 1975

	ATLAS COPCO MCT AB ¹⁾		ATLAS COPCO AIRPOWER N V ²⁾		ATLAS COPCO TOOLS AB ³⁾	
	1975	1974	1975	1974	1975	1974
	Milj Skr		Milj BFRs ⁴⁾		Milj Skr	
Fakturering	976,2	778,4	5 928,9	5 652,1	195,9	176,7
Sålda varors kostnad samt kostnader för teknisk utveckling, försäljning, administration m m	- 865,6	- 706,7	- 4 668,3	- 4 473,9	- 174,7	- 157,0
Rörelsevinst	110,6	71,7	1 260,6	1 178,2	21,2	19,7
Avskrivningar						
Byggnader	- 2,2	- 1,2	- 24,3	- 24,0	- 1,0	- 0,8
Maskiner och inventarier	- 21,0	- 16,7	- 99,4	- 87,9	- 7,3	- 5,6
	- 23,2	- 17,9	- 123,7	- 111,9	- 8,3	- 6,4
Finansiella kostnader och intäkter						
Räntor till andra än koncernbolag	- 9,2	- 8,6	- 157,2	- 169,1	- 3,2	- 2,2
Räntor från andra än koncernbolag	+ 0,3	+ 0,4	+ 1,8	+ 3,7	+ 0,1	-
Räntor till koncernbolag	- 0,7	- 0,4	-	-	- 0,1	-
Räntor från koncernbolag	+ 4,3	+ 4,3	+ 42,9	+ 32,5	+ 0,7	+ 1,1
	- 5,3	- 4,3	- 112,5	- 132,9	- 2,5	- 1,1
Vinst före avsättningar och skatter	82,1	49,5	1 024,4	933,4	10,4	12,2
Avsättningar						
Extra avskrivningar å anläggnings- tillgångar	-	-	- 21,1	- 17,8	- 0,7	- 0,6
Varulagerreserv	- 61,3	- 26,2	-	-	- 7,2	- 7,8
Arbetsmiljöfond	-	- 3,6	-	-	-	- 0,7
Särskild investeringsfond	-	- 2,5	-	-	-	- 0,5
lansspråktagande av investeringsfond	-	-	-	-	+ 14,4	-
Avskrivningar mot investeringsfond	-	-	-	-	- 14,4	-
	- 61,3	- 32,3	- 21,1	- 17,8	- 7,9	- 9,6
Vinst före skatter	20,8	17,2	1 003,3	915,6	2,5	2,6
Skatter	- 11,5	- 7,9	- 494,3	- 370,0	- 0,9	- 0,7
Nettovinst	9,3	9,3	509,0	545,6	1,6	1,9

1) Inklusive dotterbolagen:

Atlas Copco (Manufacturing) Ltd., Hemel Hempstead; Atlas Copco Maschinen AG, Thun; Atlas Copco MCT G.m.b.H., Bremen; Atlas Copco Craelius Ltd., Daventry; Atlas Copco Craelius AB, Sundbyberg, med dotterbolag; Atlas Copco Jahrls AB, Örebro.

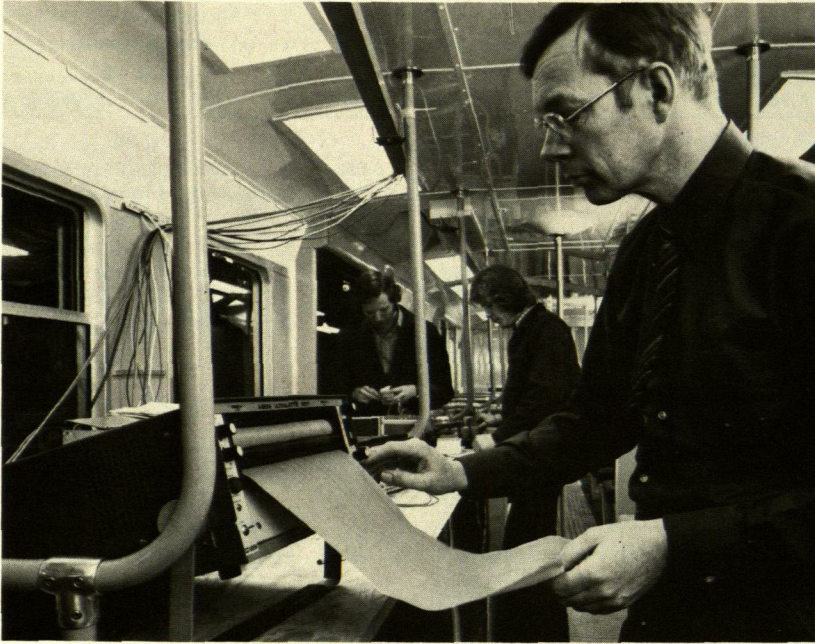
2) Inklusive dotterbolagen:

EMAC S.p.A., Turin; Atlas Copco Makinalari Imalat A.S., Istanbul; Atlas Copco Airpower AB, Åmål.

3) Inklusive dotterbolagen:

OY Atlas Copco AB, Helsingfors; Maskinfabriken Pluto A/S, Saeby

4) 100 BFRs = 11:20 kr (31/12 1975)

ABEM

Atlas Copco ABEM AB är ett specialföretag för avancerad mätteknik med tre produktspecialiteter: geofysiska instrument för prospektering av vatten- och mineraltillgångar samt för anläggningsarbeten, mätinstrument för bl a verkstadsindustri, medicinsk teknik och forskning samt elektroniska och finmekaniska enheter som ingår i andra Atlas Copco-produkter. Försäljningen sker dels genom Atlas

Copcos säljbolag och dels genom ett eget distributörnät. Företagets kontor och verkstäder ligger i Sundbyberg. Verkställande direktör är Hans Björklund.

Marknadsutveckling

Atlas Copco ABEM:s försäljning ökade under 1975 med 12 % jämfört med 1974, trots den vikande konjunkturen inom gruv- och verkstadsindustrin.

Ultralette är en av ABEM:s viktigare produkter och har många användningsområden inom industriell mätning. Här slutprovas bl a motorer och bromsar på ett nytt T-banetåg med hjälp av en Ultralette-skrivare.

Särskilt glädjande var försäljningen av Turam-utrustning för järnmalmsprospektering. En av konjunkturdämpningen betingad nedgång i efterfrågan på oscillografer kunde kompenseras genom ökad försäljning i Sverige av agenturprodukter.

Den fakturerade försäljningen för 1975 uppgick till 11,3 milj kr (10,1).

Produktutveckling

En viktig del av produktutvecklingen är tillämpningen av geofysiska principer för att förbättra säkerhet och effektivitet vid underjordsarbeten. Speciell uppmärksamhet ägnades under året en elektronisk utrustning för lokalisering av lösa block bl a i tunneltak.

Produktion

Sysselsättningen var hög och den ökande produktionen medförde maximalt utnyttjande av kapaciteten i verkstäderna.

Personal

Det totala antalet anställda var vid årets slut 62 personer, varav 26 kollektivanställda och 36 tjänstemän.

ABEM:s varierande produktprogram kräver ingående produktkännedom hos anställda och distributörer. Under året utvidgades utbildningsprogrammet inom såväl produktions- som marknadsföringsområdet.

Monsun-Tison

Falköpingsverken – Monsun-Tisons fabrik för tillverkning av pneumatikkomponenter.

Monsun-Tison AB är Gruppens specialföretag för hydraulisk och pneumatisk reglerteknik. Huvudkontor och verkstäder för hydraulikomponenter ligger i Borås, medan verkstäderna för pneumatikkomponenter ligger i Falköping. På hydrauliksidan svarar företaget helt för utveckling, tillverkning och marknadsföring i Sverige och internationellt, medan pneumatiska komponenter marknadsförs genom Atlas Copco.

Företaget ingår som helägt dotterbolag i Atlas Copco-gruppen sedan 1974. Verkställande direktör är Eric Bursvik.

Marknadsutveckling

Efter två år av stark försäljningsuppgång för företaget minskade ordergången under andra halvåret 1975 främst beroende på den svaga konjunkturen för grävmaskins-, skogsmaskins- och krantillverkare. Någon nämnvärd uppgång väntas ej under 1976.

Årets fakturerade försäljning uppgick till 88,1 milj kr (67,7).

Säljbolagen i Frankrike och Kanada hade sitt första verksamhetsår och har visat god utveckling.

Produktutveckling

Inom hydrauliken har företaget genom fortsatt kraftig satsning på produktutveckling hävdat sina produkter för mobila maskiner.

Ventilsortimentet har utökats med

nya varianter, som möjliggör bättre produktivitet och arbetsmiljö för hydrauliskt styrda maskiner. På detta område har Monsun-Tison en stark ställning.

Monti styrsystem, som är lastoberoende och har tryckoberoende volymströmsstyrning har ytterligare utvecklats och används nu för grävmaskiner, mobilkranar och vinschar.

Inom pneumatikområdet har ett logiskt modulsystem utbyggt och är nu komplett för alla väsentliga inbyggnader.

Produktion

Den sedan några år pågående förnyelsen av företagets produktionsanläggningar fortgår. Under året har etapp II i utbyggnaden av den nya fabriken i Falköping avslutats. Denna fa-

brik omfattar nu ca 6 500 m² golvyta.

I Boråsområdet har en ny tomt om 115 000 m² inköpts för att säkerställa framtida expansionsbehov.

Personal

Det totala antalet anställda var vid årets slut 649 personer, varav 476 kollektivanställda och 173 tjänstemän.

Företagets utbildningsinsatser har varit omfattande. Som kvalificerad mekanisk industri i Boråsområdet har företaget medverkat till att bereda utbildning och sysselsättning åt arbetskraft från den minskande textilindustrin.

Berema

Beremaföretagen med huvudkontor i Solna och tillverkningsenheter i Kalmar, Gävle och Bräcke, ingår i Atlas Copco-gruppen sedan oktober 1975, då Atlas Copco AB förvärvade aktiemajoriteten i gruppen. Beremas tillverkningsprogram, huvudsakligen motorborrmaskiner och hydrauliska lastbilskranar, marknadsförs genom egna säljbolag i Tyskland, Norge och USA samt genom agenter i ytterligare ett stort antal länder.

Verkställande direktör är Lars Åsell.

Marknadsutveckling

Försäljningen som till 70 % sker till exportmarknader har under året påverkats av den internationella lågkonjunkturen. Främst gäller detta Tico's hydrauliska lastbilskranar, medan den bensindrivna bormaskinen Pionjär haft relativt god efterfrågan. I Sverige och Norge där bolaget också har agenturen för Honda s k Power Products har försäljningen varit gynnös.

Berema-gruppens totala fakturering uppgick till 68,0 milj kr.

Produktutveckling

Produktutvecklingen har i stor utsträckning koncentrerats till miljö- och säkerhetsfrågor inom befintliga program. Dessutom pågår ett intensivt nyutvecklingsarbete på motor-

Beremas motorborrtillverkning i Kalmar.

borrisidan, vilket på ett intressant sätt kunnat breddas och fördjupas genom samgåendet med Atlas Copco-gruppen. På kransidan har två nya krantyper utvecklats, vilka beräknas kunna introduceras under 1976.

Produktion

Vid fabriken i Kalmar, där motorborrmaskinen Pionjär tillverkas, påbörjades under året en tillbyggnad av personal- och kontorsutrymmen.

Inom gjuteriet har arbetsmiljön för-

bättrats, främst genom att ventilationen gjorts effektivare.

Personal

Det totala antalet anställda inom Berema-gruppen var vid årets slut 427 personer, varav 251 kollektivanställda och 176 tjänstemän.

Personalutvecklingen kännetecknades av större stabilitet – personalomsättning och frånvaro minskade under året. Vid verkstäderna bedrevs arbetsledarutbildning i egen regi.

Från några marknader

För att i någon mån spegla de skiftande förhållanden som möter Atlas Copco i olika delar av världen presenteras här några intressanta marknader. I Sverige, Västtyskland, Marocko och Indien har Atlas Copco egna säljbolag, medan försäljningen till Jugoslavien administreras från en marknadsavdelning vid moderbolaget.

Sverige

Konjunkturavmattningen inom industrin, som började i mitten av 1974, fortsatte även under 1975. Byggverksamheten har, med vissa undantag, varit mycket svag. De större byggnadsföretagen har dock kunnat öka sin aktivitet på utlandsmarknaden. Gruvföretagens investeringar i maskiner och utrustning har fortsatt trots den lageruppbyggnad av malm som skett världen över. Investeringarna har i första hand gjorts för att förbättra arbetsmiljön och höja produktiviteten.

Atlas Copco Svenska Försäljnings AB:s verksamhet 1975 påverkades av konjunkturläget såtillvida att orderingången för industrisortimentet totalt endast nådde 1974 års värden. Orderingången för gruv- och anläggningsutrustningar ökade emellertid mer än beräknat, vilket gav en betydligt större total orderingång än 1974. Även reservdels- och servicevolymen ökade kraftigt under 1975, vilket tyder på att kundernas tryckluftutrustningar haft hög utnyttjningsgrad.

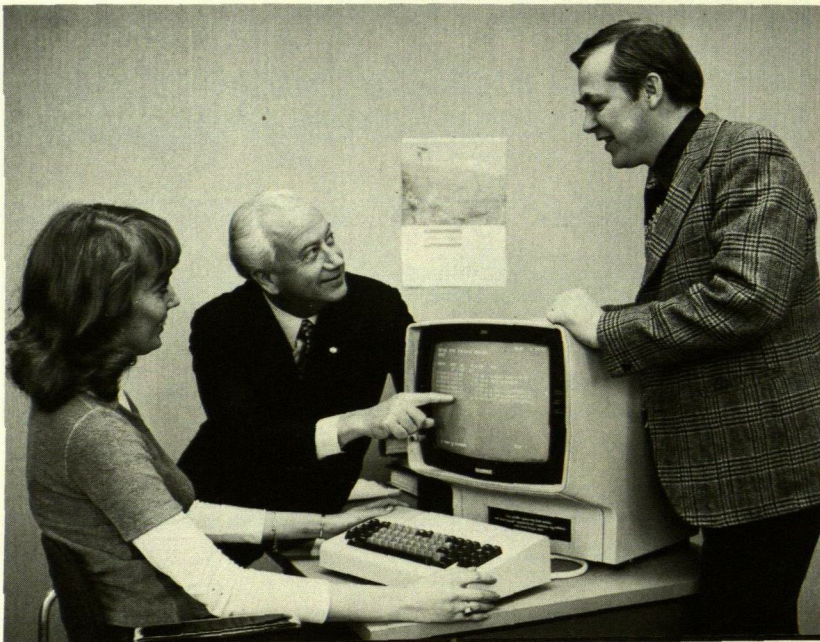
Atlas Copco har en stark ställning i Sverige vilket dock inte innebär att företaget saknar konkurrens. De utländska konkurrenterna har dragit fördel av försvagningen av pund- och dollarvalutorna. Dessutom har löneutvecklingen i Sverige varit besvärande för svenska tillverkare.

Trots detta har Atlas Copco ökat sin redan förut betydande marknadsandel i Sverige. Till detta har framför allt bidragit en framgångsrik introduktion av nya produkter, bland vilka kan

Industriminister Rune Johansson var en av de många besökare på Tekniska Mässan i Stockholm, som provade den nya mejselhammaren RRD. Atlas Copcos Dick Jansson presenterar här årets slagnummer för industriministern och mässdirektör Bengt Hult (t h).

nämnas hydrauliska bergbormaskiner, pneumatiska komponenter för verkstadsindustrin samt de nya transportabla och stationära skruvkompressorerna XA resp. GA.

Ett nytt datasystem, med terminaler vid svenska säljbolagets huvudkontor i Nacka och vid filialkontoren från Gällivare i norr till Malmö i söder, ger snabba besked om leveransläget vid samtliga enheter. Gunnar Widegren, bolagets VD, ses här med sina medarbetare Christina Andersson och Kurt Gladh (t h) framför en av bildskärmarna.

Västtyskland

Produktions- och investeringsnivån var mycket låg i Västtyskland under 1975. Under senare delen av året vände konjunktoren dock långsamt uppåt, delvis som ett resultat av förbundsregeringens stimulansåtgärder som t ex skatteförmåner vid investeringar. Genom att dessa förmåner var tidsbegränsade ledde de för Atlas Copcos del till en koncentration av order kring halvårsskiftet.

De produkter som efterfrågades var bl a de nya transportabla och stationära skruvkompressorerna.

Larvbandsburna aggregat för ovanjordsbörning och större underjordsaggregat för tunnelarbeten ökade i försäljningsvolym. Den lätta bensindrivna bergbormaskinen Cobra kunde redovisa goda siffror liksom Sandvik Coromant borrarstål.

Bilindustrin föreföll höra till de första industrigrenarna som bröt den svaga utvecklingskurvan inom tillverkningsindustrin och en förbättrad efterfrågan kunde noteras för tryckluftverktyg.

Förutom försäljningsbolaget Atlas Copco Deutschland G.m.b.H. har Atlas Copco i Tyskland ett tillverkningsbolag, Atlas Copco MCT G.m.b.H. i Bremen. Denna tillverkningsenhet, som är inriktad på aggregat för ovanjordsborrning, har under året fått ökade resurser och är nu väl rustad att möta ökade leveranskrav. En mindre verkstadsenhet, Atlas Copco Craelius G.m.b.H. i Worpswede tillverkar vissa typer av prospekteringsutrustning. Båda dessa fabriker tillverkar såväl för den tyska marknaden som för export.

Det tyska säljbolagets huvudanläggning i Essen.

Servicemän från Univerzal demonstrerar industriverktyg vid ett symposium för den jugoslaviska bilindustrin.

Jugoslavien

I Jugoslavien representeras Atlas Copco sedan början av 60-talet av det jugoslaviska företaget Univerzal. Omställningen har under denna tid ökat starkt. I dag har Univerzals Atlas Copco-avdelning nybyggda lokaler med goda lager- och serviceutrymmen i Belgrad. Univerzal har regionkontor i Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Novisad, Rijeka, Skopje och Split, varifrån försäljare täcker alla sex delrepublikerna.

Atlas Copco är den största leverantören av tryckluftutrustningar i Jugoslavien. Genom samarbetet med Univerzal finns förutsättningar för en fortsatt gynnsam utveckling.

Tyngdpunkten i Atlas Copcos försäljning har traditionellt legat på bergbormaskiner, riggar, lastmaskiner och andra gruvutrustningar. Den jugoslaviska gruvindustrin är under utbyggnad varför efterfrågan på mekaniserad utrustning ökar.

Även till anläggningsprojekt som kraftverk, vägbyggen etc. är försäljningen av bergbormutrustningar och kompressorer betydande.

Försäljningen av tryckluftverktyg och industrikompressorer har visat en glädjande utveckling, och betydande order har erhållits från bil- och varvsindustrin.

Indien

I Poona-området i Indien har Atlas Copco ett betydande försäljningsbolag samt en fabrik som huvudsakligen tillverkar lätta bergbormutrustningar och medelstora stationära och transportabla kompressorer. Försäljningsbolaget har regionkontor och serviceverkstäder som väl täcker det vidsträckta landet.

Atlas Copco-bolaget är sedan 1973 ett "public company", vilket innebär att bolaget till 40 % ägs av lokala intressenter.

En av tyska bolagets försäljningsingenjörer diskuterar tekniska problem ute på "fältet".

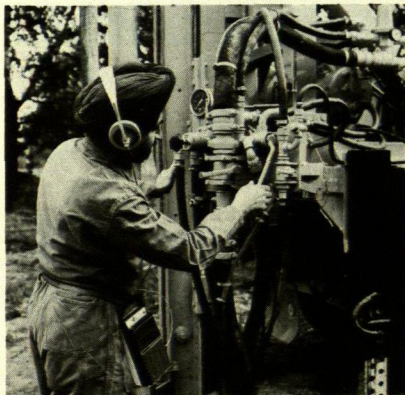

Brunnsborrharna med sitt Aquadrillaggregat är välkomna gäster på den indiska landsbygden.

Den indiska konjunkturen följer knappast världskonjunkturen utan går sin egen väg: nederbörd och skördeutfall blir avgörande. Skörden 1975 blev god, vilket gav landet ökade resurser för investeringar i både jordbruk och industri.

I Indien har Atlas Copco aktivt bidragit till att lösa angelägna problem, bl a på vattenförsörjningens område med lättskött, pålitlig utrustning, och med nya metoder. Ett exempel är den s k revitaliseringstekniken som ger möjlighet att öka vattentillflödet i befintliga brunnar.

Traditionellt har Atlas Copco sålt mycket utrustning för brunnsborring: lätta och tunga bergborrmaskiner, Sandvik Coromant borrstål samt transportabla kompressorer. Under 1975 kan särskilt nämnas en stor order på utrustningar för brunnsborring, finansierad av UNICEF.

Atlas Copcos Produ-system för självinlärning utnyttjas flitigt av kunder och egen personal i Indien.

Den stora Pench-dammen i Maharashtra har börjat byggas och har givit de första orderna på lätt bergborrningsutrustning, borrstål och kompressorer.

Indien har en inte obetydlig tillverkningsindustri, särskilt i Bombay-Poona-området. Atlas Copco levererade under året tryckluftutrustning till bilindustrin och övrig verkstadsindustri.

Atlas Copco har bidragit till att förmedla tekniskt och administrativt kunnande genom stora utbildningsinsatser. Det s k Produ-programmet, som genom bilder och ljudband lär ut skötsel och underhåll av avancerad teknisk utrustning, har överförts till åtta av de viktigaste språk som används i Indien.

Marocko

Marockos ekonomi är i hög grad baserad på vissa viktiga mineral, bland dem fosfat, koppar och bly. Under året dämpades prisutvecklingen på dessa mineraler, vilket negativt påverkade den ekonomiska utvecklingen i landet.

Trots detta ökade Atlas Copcos försäljning i Marocko avsevärt. Flera kundområden och produktgrupper medverkade i denna gynnsamma utveckling.

Anläggningsarbeten av större och mindre slag medförde stor försäljningsökning på transportabla kompressorer. Till detta bidrog också introduktionen av den nya transportabla skruvkompressorserien XA som fick ett mycket positivt mottagande på

marknaden. Försäljningen av Sandvik Coromant borrstål ökade också avsevärt i volym.

Trots den allmänna utvecklingen på gruvområdet såldes en hel del utrustning till denna kundgrupp, bl a större stationära kompressorer till fosfat- och kolgruvor.

Ansträngningar har under senare tid gjorts för att säkra vattenförsörjningen genom systematisk brunnsborring. De första Aqua-drillaggregaten för detta ändamål såldes i Marocko under 1975.

Det marockanska säljbolaget ägs av Atlas Copco tillsammans med lokala intressenter. Bolaget bidrar aktivt till den tekniska utvecklingen i landet bl a genom att tillhandahålla utbildningsmaterial på franska och i ökande grad även på arabiska. Man anordnar också kvalificerade tekniska symposier på expertnivå.

En cementfabrik i Agadir, Marocko. Råvaran bryts med Atlas Copco-utrustning vid kalkbrottet intill.

Atlas Copcos satsning på miljöförbättrande åtgärder har nu vunnit internationellt erkännande. Ett exempel är dammavskiljaren DCT, som idag levereras över hela världen. Här ses en DCT monterad på borraragregatet ROC 601 i arbete vid ett stenbrott i Pretoria, Sydafrika.

Vid oljepiren i Gävle hamn installerades under året en Atlas Copco bubbelbarriär. Tryckluft från en perforerad slang på botten åstadkommer en strömning i vattnet som hindrar oljespill att sprida sig.

Atlas Copco